

„Strategia Beskidu Niskiego z elementami rozwoju rynku pracy oraz dywersyfikacji aktywności gospodarczej dla funkcjonalnego obszaru krośnieńsko-jasielskiego.”

CZEŚĆ II
STRATEGIA BESKIDU NISKIEGO
Z ELEMENTAMI ROZWOJU RYNKU PRACY
ORAZ DYWERSYFIKACJI AKTYWNOŚCI
GOSPODARCZEJ DLA KROŚNIEŃSKO-
JASIELSKIEGO OBSZARU
FUNKCJONALNEGO

OPRACOWANIE WYKONANE NA ZLECENIE POWIATU JASIELSKIEGO

SPIS TREŚCI

1. MISJA I WIZJA ROZWOJU OBSZARU FUNKCJONALNEGO	2
1.1 WIZJA ROZWOJU	2
1.2 MISJA	3
2. OBSZARY STRATEGICZNE, CELE PRIORYTETOWE, SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	3
3. PROGNOZA FINANSOWA STRATEGII W LATACH 2015-2020	15
4. WDRAŻANIE STRATEGII: INSTRUMENTY WDRAŻANIA	23
5. MONITORING	33
6. WYTYCZNE WDROŻENIOWE DLA REALIZACJI STRATEGII.	38
7. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA STRATEGII NA ŚRODOWISKO	41
8. ZAŁĄCZNIKI	41
ZAŁĄCZNIK NR 3 WYTYCZNE DLA INNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH ORAZ PROGRAMÓW W ZAKRESIE DOT. ROZWOJU GOSPODARCZEGO	41

1. MISJA I WIZJA ROZWOJU OBSZARU FUNKCJONALNEGO

1.1 WIZJA ROZWOJU

Strona | 2

Wizja formułowana w ramach strategii jest swego rodzaju projekcją przyszłości, do jakiej dążą samorząd i społeczność lokalna. Wizja rozwoju opisuje pożądany stan docelowy w perspektywie kilku – kilkunastu lat. Wizja odpowiada zamierzeniom i aspiracjom oraz oczekiwaniom, wynikającym z możliwości rozwoju i wykorzystania potencjału regionu.

Dobrze sformułowana wizja składa się z dwóch głównych elementów – wyobrażanej przyszłości i nadrzędnej ideologii. Wskazuje, „kim chcemy się stać, co chcemy stworzyć i osiągnąć (wyobrażana przyszłość, która wymaga znaczących zmian i postępu) oraz definiuje czym jesteśmy i dlaczego istniejemy (niezmienna nadrzędna ideologia).

Beskid Niski to partnerska wspólnota samorządowa, rozwijająca się w sposób zrównoważony w oparciu o inteligentne specjalizacje Podkarpacia.¹

Gospodarka rozwija się w oparciu o nowoczesne technologie, lokalne specjalizacje i potencjał lokalnych kadr – w tym z dużym udziałem indywidualnej przedsiębiorczości – w szczególności w branżach wykorzystujących lokalne zasoby oraz dynamicznie rozwijający handel i usługi. Gospodarka efektywnie wykorzystuje odnawialne źródła energii. Ważną rolę pełnią także przedsiębiorcy wykorzystujący potencjał obszarów wiejskich oraz działający w branży turystycznej.

Beskid Niski jest atrakcyjnym miejscem do życia. Swoim mieszkańcom oferuje wysoki poziom usług publicznych. Wspiera osoby młode – oferując im w pierwszej kolejności wysoki poziom kształcenia i edukacji, atrakcyjne miejsca pracy oraz dogodne warunki mieszkaniowe, jak też miejsca do rekreacji i wypoczynku. Odpowiada także na wyzwania społeczne związane ze starzeniem się społeczeństwa – oferując z jednej strony odpowiedni poziom usług publicznych, w tym służby zdrowia – z drugiej strony, działa na rzecz aktywności społecznej i gospodarczej tych osób. Wspiera w szczególności rodziny z dziećmi – oferując m. in. wysoką jakość edukacji przedszkolnej i szkolnej. W imię solidarności społecznej wspiera osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej poprzez zintegrowany i efektywny system pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej – osobom bezrobotnym pomaga skutecznie na rynku pracy – podnosząc ich kwalifikacje zawodowe – wspiera w sposób szczególny kobiety.

Beskid Niski charakteryzuje się ładem przestrzennym. Planowanie funkcjonalne i współpraca samorządów pozwala na efektywne wykorzystanie przestrzeni. W sposób szczególny dba o przestrzeń publiczną – realizując w sposób uspołeczniony przedsięwzięcia rewitalizacji terenów zdegradowanych – poprawiające jakość życia mieszkańców, stan środowiska naturalnego i kulturowego – prowadzące do ożywienia gospodarczego oraz poprawy ładu przestrzennego. Pełne wykorzystanie atutów obszaru funkcjonalnego możliwe jest dzięki efektywnemu systemowi komunikacyjnemu oraz zmodernizowanej sieci dróg i ścieżek rowerowych.

¹ Nawiązanie do wizji Podkarpacia: „W 2020 roku województwo podkarpackie będzie obszarem zrównoważonego i inteligentnego rozwoju gospodarczego, wykorzystującym wewnętrzne potencjały oraz transgraniczne położenie, zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańców” [Strategia rozwoju województwa – Podkarpacie 2020]

Beskid Niski jest efektywnie zarządzany w sposób partnerski – wykorzystując potencjał sektora samorządowego, pozarządowego oraz prywatnego. Beskid Niski otwarty jest na szeroką współpracę z sąsiednimi regionami i partnerami zagranicznymi, w tym w szczególności w ramach polityki transgranicznej.

1.2 MISJA

Misja, jako nadrzędny cel funkcjonowania jest krótkim, syntetycznym określeniem docelowego kierunku rozwoju ze sprecyzowaniem nadrzędnych wartości, które będą przestrzegane. Misja przybiera postać rozwiniętego zdania w czasie przyszłym zapowiadającego ogólny trend rozwojowy, zgodny z oczekiwaniami wszystkich zainteresowanych podmiotów, a zwłaszcza mieszkańców.

„Misją partnerskiej wspólnoty samorządowej Beskidu Niskiego jest wspieranie rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego w oparciu o współpracę sektora publicznego, prywatnego i społecznego.”

2. OBSZARY STRATEGICZNE, CELE PRIORYTETOWE, SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Struktura Strategii została zbudowana w oparciu o elementy składowe wzajemnie sobie podległe w hierarchii ważności (cele i wynikające z nich zadania). Osiąganiu wizji służą wyznaczone cele i obszary priorytetowe, które mają charakter ogólny i określają pożądane stany i procesy rozwojowe oraz wynikające z nich zadania. Obszary strategiczne, cele priorytetowe, cele szczegółowe oraz kierunki działań, zdefiniowane na podstawie diagnozy, w sposób bezpośredni nawiązują do wizji i misji. Numeracja celów nie oznacza ich hierarchii ważności. Wszystkie cele są równie ważne. Strategia wskazuje 4 obszary strategiczne:

- 1. Obszar strategiczny: Integracja oraz ład przestrzenny na rzecz zrównoważonego rozwoju.**
- 2. Obszar strategiczny: Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.**
- 3. Obszar strategiczny: Rozwój rynku pracy i dywersyfikacja działalności gospodarczej w oparciu o inteligentne specjalizacje Podkarpacia.**
- 4. Obszar strategiczny: Partnerskie zarządzanie obszarem funkcjonalnym.**

WIZJA

Beskid Niski to partnerska wspólnota samorządowa, rozwijająca się w sposób zrównoważony w oparciu o inteligentne specjalizacje Podkarpacia.

Misją partnerskiej wspólnoty samorządowej Beskidu Niskiego jest wspieranie rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego w oparciu o współpracę sektora publicznego, prywatnego i społecznego.

OS 1	OS 2	OS 3	OS 4
Integracja oraz ład przestrzenny na rzecz zrównoważonego rozwoju.	Poprawa jakości i dostępności usług publicznych	Rozwój rynku pracy i dywersyfikacja działalności gospodarczej w oparciu o inteligentne specjalizacje	Partnerskie zarządzanie obszarem funkcjonalnym

UZASADNIENIE WYBORU OBSZARÓW STRATEGICZNYCH

Lp.	Obszar strategiczny	Opis/uzasadnienie
1	Integracja oraz ład przestrzenny na rzecz zrównoważonego rozwoju.	<p>Obejmuje działania integracji komunikacyjnej, zarówno z przestrzenią kraju, jak też integracji wewnętrznej. Kluczową inwestycją dla Beskidu Niskiego jest budowa drogi szybkiego ruchu S19 Kielce – Tarnów – Barwinek oraz połączeń kolejowych łączących ośrodki subregionalny Krosno z Rzeszowem.</p> <p>Cel obejmuje także działania zmierzające do poprawy wewnętrznej dostępności komunikacyjnej, w szczególności pod kątem rozwoju stref aktywności gospodarczej oraz mając na uwadze znaczenie Krosna i Jasła jako ważnych miejsc przesiadkowego oraz docelowych dla codziennych przemieszczeń obszaru funkcjonalnego.</p> <p>Działania zmierzające do poprawy dostępności komunikacyjnej zwiększą konkurencyjność gospodarki oraz wpływać będą pozytywnie na jakość życia mieszkańców. Zwiększy się również dostępność tego obszaru dla ruchu turystycznego.</p> <p>W sferze przestrzennej obszar strategiczny integruje działania związane z ochroną środowiska oraz poprawą ładu przestrzennego i rewitalizacji terenów zdegradowanych. Środowisko przyrodnicze jest jednym z atutów Beskidu Niskiego, które kształtują rozwój funkcji gospodarczych np. rolnictwa oraz turystycznych i rekreacyjnych. Zasoby środowiska, w tym przestrzeń mogą być przewagą konkurencyjną w przypadku branż perspektywicznych i pożądanych dla gospodarki takich jak energetyka odnawialna, branża rolno-spożywcza.</p> <p>Długofalowy rozwój powinien opierać się na poszanowaniu i umiejętnym wykorzystaniu zasobów i walorów środowiska, ze zwróceniem szczególnej uwagi na ograniczenie zjawisk negatywnych i stałą poprawę parametrów środowiska. Np. poprawa efektywności energetycznej i cieplnej ma znaczenie zarówno dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego obszaru, jak również jest istotna z punktu widzenia ochrony środowiska.</p> <p>Rewitalizacja terenów zdegradowanych obejmuje działania związane z infrastrukturą techniczną, jak również kształtowaniem przestrzeni, rewitalizację obiektów, w tym zabytkowych i obszarów zdegradowanych. Dotyczy podniesienia walorów estetycznych, przestrzennych i funkcjonalnych w celu poprawy jakości życia mieszkańców.</p>
2	Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.	<p>Obejmuje działania ukierunkowane na poprawę jakości i dostępności świadczonych usług publicznych na obszarze Beskidu Niskiego. Część obszaru funkcjonalnego wymaga doinwestowania</p>

		<p>w infrastrukturę techniczną, w tym wodno-kanalizacyjną oraz infrastrukturę społeczną. Istotne znaczenie dla jakości usług publicznych będzie ich dostosowanie do potrzeb i możliwości grup społecznych, w szczególności rodzin z dziećmi, młodych, seniorów, np. poprzez wspieranie budownictwa mieszkaniowego, czy też rozwój e-usług.</p> <p>Poprawa jakości usług publicznych pozytywnie wpływać będzie na ocenę jakości życia – co w połączeniu z rozwijającą się gospodarką pozytywnie wpłynie na decyzje migracyjne lub związane z założeniem rodziny. Wysoka jakość usług publicznych ma znaczenie przy ocenie atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru oraz powinna być elementem marketingu gospodarczego i składnikiem marki Beskidu Niskiego. Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury technicznej pozytywnie wpłynie na środowisko przyrodnicze.</p> <p>Usługi publiczne ukierunkowane powinny być w szczególności na wzmocnienie kapitału ludzkiego. Obszar strategiczny obejmuje działania, które polegają na inwestowaniu w kapitał ludzki, poprzez rozwijanie wysokiej jakości edukacji i wychowania oraz wspierania budowy społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Inwestycje w kapitał ludzki są inwestycją długoterminową. Kluczowe znaczenie posiadać będzie zatrzymanie tego potencjału na obszarze Beskidu Niskiego i jego systematyczne powiększanie. Kluczową rolę odgrywa współpraca z biznesem przy kształceniu kadr dla lokalnej gospodarki oraz budowanie narzędzi dialogu i włączenia społeczeństwa do procesów zarządzania.</p> <p>Obszar strategiczny obejmuje wspieranie budowy aktywności społecznej i budowanie lokalnej tożsamości mieszkańców. Szczególną rolę w procesie integracji społecznej oraz kształtowaniu tożsamości lokalnej odgrywają organizacje pozarządowe.</p>
3	<p>Rozwój rynku pracy i dywersyfikacja działalności gospodarczej w oparciu o inteligentne specjalizacje Podkarpacia.</p>	<p>Obejmuje działania, które przyczynią się do poprawy konkurencyjności branż i firm z obszaru funkcjonalnego oraz wzmocnienia kadr gospodarki. Konkurencyjną i innowacyjną gospodarkę Beskid Niski budować może w oparciu o zasoby własne oraz przyciąganie inwestycji zewnętrznych. Podstawowym narzędziem polityki rozwoju gospodarczego będzie marketing gospodarczy – realizowany „z jednej ręki” – w sposób spójny i uzgodniony. Do podstawowych zadań marketingu gospodarczego należeć będzie przyciąganie nowych inwestycji oraz wspieranie rozwoju gospodarczego w kluczowych branżach np. poprzez inicjatywy klastrowe. Marketing gospodarczy realizowany będzie w oparciu o założenia uzgodnionej i wykreowanej marki Beskid Niski. Obszar funkcjonalny posiada potencjał do rozwoju turystyki – w szczególności w oparciu o walory przyrodnicze oraz kulturowe (w tym dziedzictwo przemysłowe). Beskid Niski to także obszar rolniczy. Strategia ukierunkowana będzie na podnoszenie konkurencyjności produktów i usług związanych z turystyką oraz</p>

		<p>branżą rolniczą. Przykładem takich działań mogą być inicjatywy wspierające wschodzenie na rynek produktów lokalnych. Zasobem obszaru funkcjonalnego jest także przestrzeń, która umożliwi m. in. rozwój różnych form energetyki odnawialnej.</p> <p>Poprawa konkurencyjności i innowacyjności gospodarki pozytywnie wpłynie na bilans migracji, dochody mieszkańców i bezpieczeństwo zatrudnienia – a tym samym wspierać będzie politykę prorodzinną. Pozwoli zwiększyć liczbę miejsc pracy oraz generować będzie dochody do budżetów gmin. Docelowo przyczyniać się będzie do pozytywnych zmian społecznych, a poprzez przyciąganie kreatywnych i wykształconych mieszkańców wpłynie na budowę potencjału kapitału ludzkiego.</p> <p>Szczególne znaczenie w kształtowaniu rynku pracy posiada kształcenie zawodowe ukierunkowane na potrzeby lokalne i zawody przyszłości – które pozwoli młodym mieszkańcom znaleźć miejsce pracy w miejscu zamieszkania. Rozwój kształcenia zawodowego realizowany będzie we współpracy z przedsiębiorcami. Istotne jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości od najmłodszych lat.</p>
4	<p>Partnerskie zarządzanie obszarem funkcjonalnym.</p>	<p>Efektywne, zintegrowane zarządzanie to jedno z największych wyzwań, przed jakimi stoją obszary funkcjonalne. Budowa struktur i właściwe ich funkcjonowanie wpłynie na efektywność realizacji kluczowych dla obszaru projektów. Wyzwaniem będzie uspołecznienie procesu zarządzania. Podstawą działania będzie współpraca samorządów i sektora publicznego, sektora prywatnego oraz pozarządowego m. in. w zakresie wspólnego budowania oferty biznesowej, turystycznej, strategicznego planowania rozwoju.</p> <p>Podstawą działania związanego z zarządzaniem będzie budowa rozpoznawalnej marki Beskid Niski i zarządzanie nią. Zarządzanie marką wymaga dostosowania struktur organizacyjnych lub ich stworzenia. Rozpoznawalność marki należy zbudować w oparciu o potencjał, tradycję i aspiracje obszaru funkcjonalnego.</p> <p>Od jakości i kompetencji struktur zarządzania zależy skuteczność i efektywność realizacji strategii rozwoju. Stąd istotne jest budowanie samorządowej i społecznej akceptacji dla działań budowy marki i nadanie im odpowiedniej rangi oraz znaczenia.</p>

OBSZARY STRATEGICZNE, CELE PRIORYTETOWE, SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.

1. OBSZAR STRATEGICZNY: INTEGRACJA ORAZ ŁAD PRZESTRZENNY NA RZECZ ZRÓWNOWAŻNEGO ROZWOJU.

1.1 Cel priorytetowy: Beskid Niski zintegrowany komunikacyjnie.

Cele szczegółowe	Kierunki działań
1.1.1 Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej i transportowej Beskidu Niskiego.	<ol style="list-style-type: none"> Działania na rzecz modernizacji i przywrócenia połączeń kolejowych. Działania na rzecz realizacji inwestycji modernizacji i budowy dróg. Lobbowanie na rzecz realizacji wybranych inwestycji poprawiających skomunikowanie obszaru Beskidu Niskiego z przestrzenią kraju, w szczególności na rzecz budowy drogi szybkiego ruchu „Barwinek – Rzeszów” oraz połączeń kolejowych łączących Krosno w Rzeszowem.
1.1.2 Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru Beskidu Niskiego.	<ol style="list-style-type: none"> Modernizacja i budowa infrastruktury drogowej, z uwzględnieniem terenów inwestycyjnych. Poprawa dostępności komunikacyjnej terenów rekreacyjnych i turystycznych (komunikacja publiczna, infrastruktura drogowa, parkingowa, np. parkingi podgórskie, mobilne punkty widokowe). Integracja komunikacji zbiorowej na całym obszarze Beskidu Niskiego. Budowa centrów przesiadkowych, w tym regionalnych w Krośnie i Jaśle. Tworzenie spójnego systemu sieci ścieżek rowerowych i pieszych. Modernizacja gruntowych dróg rolnych.
1.1.3 Poprawa jakości komunikacji zbiorowej.	<ol style="list-style-type: none"> Modernizacja i rozwój infrastruktury transportowej z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych. Poprawa jakości taboru komunikacji zbiorowej (normy ekologiczne, efektywność ekonomiczna, wymogi osób niepełnosprawnych). Optymalizacja rozkładu jazdy do potrzeb mieszkańców (np. zakładów pracy, szkół).

1.2 Cel priorytetowy: Wysokiej jakości środowisko i ład przestrzenny.

Cele szczegółowe	Kierunki działań
1.2.1 Zachowanie i ochrona środowiska.	<ol style="list-style-type: none"> Eliminacja niskiej emisji, m. in poprzez budowę, modernizację kotłowni lokalnych oraz modernizację, rozbudowę infrastruktury ciepłowniczej i energetycznej oraz wsparcie dla inwestorów indywidualnych związane ze zmianą sposobu ogrzewania.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Działania na rzecz poprawy energooszczędności. 3. Rekultywacja składowisk odpadów. 4. Realizacja zadań wynikających z obowiązków ochrony przyrody – w szczególności na obszarach podlegających ochronie. 5. Realizacja działań dot. ochrony przez zagrożeniami naturalnymi, wynikającymi m. in. ze zmian klimatu.
<p>1.2.2 Poprawa ładu przestrzennego oraz rewitalizacja terenów zdegradowanych.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca i integracja planowania przestrzennego. 2. Renowacja zabytków, rewitalizacja przestrzeni i tworzenie miejsc atrakcyjnych dla mieszkańców i turystów. 3. Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych. 4. Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych etc. – we współpracy ze społecznością lokalną.

2. OBSZAR STRATEGICZNY: POPRAWA JAKOŚCI I DOSTĘPNOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH.

2.1 Cel priorytetowy: Wysoka jakość usług publicznych.

Cele szczegółowe	Kierunki działań
<p>2.1.1 Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. 2. Rozwój sieci szerokopasmowego Internetu.
<p>2.1.2 Rozwój infrastruktury społecznej.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudowa, modernizacja infrastruktury edukacyjnej, w tym pod kątem potrzeb osób niepełnosprawnych. 2. Rozbudowa modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej. 3. Współpraca i tworzenie warunków dla zaspokajania potrzeb w zakresie tworzenia i rozwijania miejsc opieki nad dziećmi, seniorami oraz osobami niepełnosprawnymi. 4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej.
<p>2.1.3 Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyznaczanie terenów pod budownictwo komunalne i mieszkaniowe w planach zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem danych demograficznych. 2. Wspieranie realizacji projektów budownictwa komunalnego. 3. Wspieranie innych form budownictwa.
<p>2.1.4 Poprawa dostępności i jakości świadczenia usług publicznych.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój i wdrożenie systemu e-usług dla całego obszaru Beskidu Niskiego. 2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego. 3. Wdrożenie skoordynowanych programów w zakresie profilaktyki chorób cywilizacyjnych. 4. Optymalizacja sieci przedszkoli oraz zapewnienie wystarczającej drożności systemu edukacji przedszkolnej. 5. Rozwój infrastruktury informacji przestrzennej.

2.1.5 Kształtowanie oferty usług publicznych przyjaznych rodzinie.

1. Wspieranie działań na rzecz promocji i funkcjonowania karty dużej rodziny.
2. Wzmacnianie systemu wsparcia dla rodzin m.in. poprzez integrację działań systemu pomocy społecznej w obszarze funkcjonalnym, wdrażanie dobrych praktyk, wymianę wiedzy i doświadczeń.
3. Wspieranie działań na rzecz promocji i funkcjonowania karty seniora.
4. Stworzenie programu wsparcia osób kończących edukację.

2.2 Cel priorytetowy: Wysoka jakość edukacji i wychowania.

Cele szczegółowe	Kierunki działań
2.2.1 Kształtowanie wysokiej jakości edukacji i wychowania.	<ol style="list-style-type: none">1. Nauka przedsiębiorczości od przedszkola w tym kreowanie nowoczesnych programów kształcenia.2. Promowanie i wspieranie zdrowego i aktywnego trybu życia.3. Wspieranie i prowadzenie kształcenia ustawicznego.4. Promowanie lokalnego patriotyzmu oraz budowanie tożsamości wśród mieszkańców Beskidu Niskiego.5. Wspieranie rozwoju edukacji od przedszkola do szkół ponadgimnazjalnych.6. Rozwój edukacji ekologicznej na wszystkich szczeblach kształcenia.
2.2.2 Wspieranie budowy społeczeństwa obywatelskiego.	<ol style="list-style-type: none">1. Wsparcie rozwoju i integracja organizacji pozarządowych, m.in. poprzez utworzenie i działalność inkubatora NGO.2. Rozwój mechanizmów ekonomii społecznej, w tym rozwój spółdzielni socjalnych, centrów integracji społecznych.3. Wspieranie rozwoju wolontariatu m. in. poprzez jego promocję, wsparcie dobrych praktyk, działania edukacyjne.4. Inicjowanie działań integrujących aktywność obywatelską (np. budżet obywatelski).5. Wykorzystanie potencjału społecznego seniorów - centra integracji dla seniorów.6. Wykorzystanie potencjału młodych - utworzenie i wspieranie działalności młodzieżowych rad gmin.7. Promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej (w związku ze zmianami przepisów dotyczących placówek opiekuńczo – wychowawczych).

3. OBSZAR STRATEGICZNY: ROZWÓJ RYNKU PRACY I DYWERSYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W OPARCIU O INTELIGENTNE SPECJALIZACJE PODKARPACIA.²

3.1 Cel priorytetowy: Rozwój rynku pracy i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.

Cele szczegółowe	Kierunki działań
3.1.1 Dostosowanie kształcenia do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy.	1. Dostosowania kierunków kształcenia zawodowego, do prognozowanych zmian na rynku pracy obszaru funkcjonalnego i jego otoczenia. 3. Wsparcie i promocja nowych zawodów, rozwijających rynek pracy obszaru funkcjonalnego. 3. Wsparcie wchodzenie na rynek pracy osób mających utrudniony do niego dostęp (np. osoby niepełnosprawne, starsze, długotrwale bezrobotne itp.). 4. Wspieranie doradztwa zawodowego na poziomie gimnazjum.
3.1.2 Wspieranie tworzenia nowych firm i aktywizacja gospodarcza regionu.	1. Wsparcie tworzenia nowych firm, w tym przez dofinansowanie rozpoczęcia nowej działalności. 2. Aktywizacja gospodarcza regionu poprzez projekty pomocowe. ³

3.2 Cel priorytetowy: Integracja działań szkół, przedsiębiorstw, organizacji wsparcia biznesu i instytucji rynku pracy w obszarze funkcjonalnym, szczególnie w zakresie planowania, realizacji i monitoringu wspólnych działań.

Cele szczegółowe	Kierunki działań
1. Określenie warunków do integracji działań szkół, przedsiębiorstw, organizacji wsparcia biznesu i instytucji rynku pracy.	1. Zainicjowanie współpracy szkół, przedsiębiorstw, organizacji wsparcia biznesu i instytucji rynku pracy. 2. Określenie zasad i celów współpracy szkół, przedsiębiorstw, organizacji wsparcia biznesu i instytucji rynku pracy.
2. Planowanie, realizacja i monitoring wspólnych działań szkół, przedsiębiorstw, organizacji wsparcia biznesu i instytucji rynku pracy.	1. Planowanie, realizacja i monitoring wspólnych działań wg wspólnie określonych zasad.

² Zmiany zapisów w strategiach JST jakie należy wprowadzić dla umożliwienia realizacji działań Strategii w obszarze strategicznym ROZWÓJ RYNKU PRACY I DYWERSYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ znajdują się z rozdziale WDRAŻANIE STRATEGII: INSTRUMENTY WDRAŻANIA

³ Propozycje tematyki projektów pomocowych znajdują się w rozdziale WDRAŻANIE STRATEGII: INSTRUMENTY WDRAŻANIA

3.3 Cel priorytetowy: Budowa modelu współpracy BIZNES – EDUKACJA – SAMORZĄD⁴

Cele szczegółowe	Kierunki działań
3.3.1. Określenie warunków do budowy modelu współpracy BIZNES – EDUKACJA – SAMORZĄD.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zainicjowanie współpracy pomiędzy pracodawcami reprezentującymi kluczowe branże w regionie i szkołami zawodowymi. 2. Określenie założeń finansowych funkcjonowania współpracy BIZNES – EDUKACJA – SAMORZĄD.
3.3.2. Funkcjonowanie współpracy BIZNES – EDUKACJA – SAMORZĄD.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie warunków praktyk zawodowych i realizacja. 2. Monitoring funkcjonowania współpracy BIZNES – EDUKACJA – SAMORZĄD.

3.4 Cel priorytetowy: Dywersyfikacja działalności gospodarczej w związku z posiadaniem potencjału obszaru funkcjonalnego, kluczowymi specjalizacjami województwa podkarpackiego i małopolskiego oraz planowanymi kierunkami rozwoju kraju i Unii Europejskiej.

Cele szczegółowe	Kierunki działań
3.4.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w kluczowych branżach Beskidu Niskiego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie i wdrożenie pakietu ułatwień dla rozwoju przedsiębiorczości, w tym mechanizmów wspierających rozwój i dojrzewanie firm. 2. Wspieranie i realizacja wspólnych projektów na rzecz rozwoju przedsiębiorczości pożądaných branż. 3. Promocja i wspieranie przedsięwzięć w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. 4. Wspieranie i rozwój współpracy w zakresie edukacji zawodowej i wyższej inżynierskiej, przy wykorzystaniu zasobów Beskidu Niskiego (szkoły, przedsiębiorcy, otoczenie biznesu). 5. Wspieranie powiązań gospodarczych (klastry) oraz wspieranie tworzenia specjalizacji regionu w określonych branżach, dziedzinach. 6. Wspieranie realizacji programów edukacyjnych dla różnych poziomów nauczania, związanych z przedsiębiorczością.
3.4.2 Wspieranie rozwoju konkurencyjności obszarów wiejskich.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marketing produktu lokalnego (wsparcie procesów „wchodzenia” na rynek, produkcji oraz sprzedaży). 2. Wsparcie tworzenia lokalnych obiegów gospodarczych wykorzystujących produkty lokalne (rolnictwo, w tym rolnictwo ekologiczne, winiarstwo, ogrodnictwo, warzywnictwo, turystyka, usługi). 3. Zachowanie i poprawa rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
3.4.3 Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie warunków do wykorzystania i rozwoju energii odnawialnej.

⁴ Opis modelu współpracy BIZNES – EDUKACJA – SAMORZĄD znajduje się w rozdziale 4. WDRAŻANIE STRATEGII: INSTRUMENTY WDRAŻANIA.

<p>3.4.4 Budowa i promocja w oferty turystycznej oraz uzdrowiskowej w oparciu o zintegrowane produkty turystyczne oraz markę turystyczną Beskid Niski.</p>	<p>2. Rozpoznanie potencjału oraz promocja odnawialnych źródeł energii.</p> <p>1. Identyfikacja i kreacja wspólnych produktów turystycznych. 2. Modernizacja i rozwój infrastruktury turystycznej, uzdrowiskowej i agroturystycznej, w tym szlaków turystycznych, rowerowych, pieszych, samochodowych oraz wsparcie rozwoju bazy turystycznej (infrastruktura hotelowa, gastronomiczna, paraturystyczna). 3. Wspólna promocja i informacja turystyczna oraz kulturalna (w tym: aplikacja mobilna, CIT). 4. Działania na rzecz poprawy i zachowania jakości oraz spójności usług w sferze turystycznej, uzdrowiskowej, w tym: integracja i certyfikacja usług, infrastruktury turystycznej, uzdrowiskowej, narzędzi promocji turystycznej np. sieci CIT.</p>
---	---

3.5 Cel priorytetowy: Utworzenie w regionie krośnieńsko-jasielskim nowych stref inwestycyjnych, zwiększenie potencjału stref już istniejących oraz budowa wspólnego systemu pozyskiwania inwestorów dla obszaru funkcjonalnego.

Cele szczegółowe	Kierunki działań
<p>3.5.1 Rozwój stref aktywności gospodarczej w oparciu o markę Beskid Niski.</p>	<p>1. Przygotowanie terenów inwestycyjnych (wspólne planowanie przestrzenne, uzbrojenie terenów). 2. Aktywna promocja gospodarcza w oparciu o markę Beskid Niski.</p>

3.6 Cel priorytetowy: Wsparcie tworzenia innowacji w obszarze funkcjonalnym - w zakresie inwestycyjnym, organizacyjnym jak i zmiany stosunku mieszkańców obszaru do innowacyjnych rozwiązań w zakresie rynku pracy i przedsiębiorczości.

Cele szczegółowe	Kierunki działań
<p>3.6.1 Wsparcie tworzenia innowacji.</p>	<p>1. Powołanie inkubatora przedsiębiorczości wspierającego wchodzenie na rynek innowacyjnych technologii, w szczególności z udziałem nowopowstałych firm.</p>
<p>3.6.2 Promocja innowacji.</p>	<p>1. Promocja rozwiązań innowacyjnych.</p>

4. OBSZAR STRATEGICZNY: PARTNERSKIE ZARZĄDZANIE OBSZAREM FUNKCJONALNYM.

4.1 Cel priorytetowy: Budowa struktur zarządzania obszarem funkcjonalnym oraz zarządzanie poprzez markę.

Cele szczegółowe	Kierunki działań
------------------	------------------

4.1.1 Budowa rozpoznawalnej marki Beskid Niski.

1. Określenie i kreacja tożsamości marki Beskidu Niskiego (warsztaty strategiczne, program/strategia marki, logo wraz z Systemem Identyfikacji Wizualnej).
2. Wdrożenie elementów SIW na Beskidu Niskiego.

4.1.2 Zarządzanie marką Beskid Niski.

1. Powołanie i organizacja jednostki odpowiedzialnej za zarządzanie i wdrożenie marki.
 2. Budowa samorządowej, społecznej i gospodarczej akceptacji dla działań budowy marki - integracja i współpraca instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli biznesu.
 3. Strategiczne zarządzanie marką oraz projektami kluczowymi poprzez stałą współpracę samorządu, organizacji pozarządowych oraz biznesu.
 4. Wspieranie oraz realizacja działań na rzecz współpracy ponadlokalnej, regionalnej oraz międzynarodowej w kwestiach kluczowych dla rozwoju obszaru funkcjonalnego.
-

3. PROGNOZA FINANSOWA STRATEGII W LATACH 2015-2020

1. OBSZAR STRATEGICZNY: INTEGRACJA ORAZ ŁAD PRZESTRZENNY NA RZECZ ZRÓWNOWAŻNEGO ROZWOJU.

1.1 Cel priorytetowy: Beskid Niski zintegrowany komunikacyjnie.

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Prognoza finansowania	Główne źródła finansowania
1.1.1 Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej i transportowej Beskidu Niskiego.	<ol style="list-style-type: none"> Działania na rzecz modernizacji i przywrócenia połączeń kolejowych. Działania na rzecz realizacji inwestycji modernizacji i budowy dróg. Lobbowanie na rzecz realizacji wybranych inwestycji poprawiających skomunikowanie obszaru Beskidu Niskiego z przestrzenią kraju, w szczególności na rzecz budowy drogi szybkiego ruchu „Barwinek – Rzeszów” oraz połączeń kolejowych łączących Krosno w Rzeszowie. 	200 mln zł	RPO, PO IŚ, środki krajowe, wojewódzkie, JST
1.1.2 Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru Beskidu Niskiego.	<ol style="list-style-type: none"> Modernizacja i budowa infrastruktury drogowej, z uwzględnieniem terenów inwestycyjnych. Poprawa dostępności komunikacyjnej terenów rekreacyjnych i turystycznych (komunikacja publiczna, infrastruktura drogowa, parkingowa, np. parkingi podgórskie, mobilne punkty widokowe). Integracja komunikacji zbiorowej na całym obszarze Beskidu Niskiego. Budowa centrów przesiadkowych, w tym regionalnych w Krośnie i Jaśle. Tworzenie spójnego systemu sieci ścieżek rowerowych i pieszych. Modernizacja gruntowych dróg rolnych. 	50 mln zł	RPO, PO IŚ, PROW, EWT, środki krajowe, wojewódzkie, JST
1.1.3 Poprawa jakości komunikacji zbiorowej.	<ol style="list-style-type: none"> Modernizacja i rozwój infrastruktury transportowej z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych. Poprawa jakości taboru komunikacji zbiorowej (normy ekologiczne, efektywność ekonomiczna, wymogi osób niepełnosprawnych). Optymalizacja rozkładu jazdy do potrzeb mieszkańców (np. zakładów pracy, szkół). 	20 mln zł	RPO, PO IŚ, środki krajowe, wojewódzkie, JST,

1.2 Cel priorytetowy: Wysokiej jakości środowisko i ład przestrzenny.

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Prognoza finansowania	Główne źródła finansowania
1.2.1 Zachowanie i ochrona środowiska.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eliminacja niskiej emisji, m. in. poprzez budowę, modernizację kotłowni lokalnych oraz modernizację, rozbudowę infrastruktury ciepłowniczej i energetycznej oraz wsparcie dla inwestorów indywidualnych związane ze zmianą sposobu ogrzewania. 2. Działania na rzecz poprawy energooszczędności. 3. Rekultywacja składowisk odpadów. 4. Realizacja zadań wynikających z obowiązków ochrony przyrody – w szczególności na obszarach podlegających ochronie. 5. Realizacja działań dot. ochrony przed zagrożeniami naturalnymi, wynikającymi m. in. ze zmian klimatu. 	50 mln zł	RPO, PO IŚ, PROW, EWT, środki krajowe, wojewódzkie, JST, WFOŚ, środki prywatne
1.2.2 Poprawa ładu przestrzennego oraz rewitalizacja terenów zdegradowanych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca i integracja planowania przestrzennego. 2. Renowacja zabytków, rewitalizacja przestrzeni i tworzenie miejsc atrakcyjnych dla mieszkańców i turystów. 3. Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych. 4. Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych etc. – we współpracy ze społecznością lokalną. 	100 mln zł	RPO, PO IŚ, PROW, EWT, środki krajowe, wojewódzkie, JST, WFOŚ, środki prywatne

2. OBSZAR STRATEGICZNY: POPRAWA JAKOŚCI I DOSTĘPNOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH.

2.1 Cel priorytetowy: Wysoka jakość usług publicznych.

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Prognoza finansowania	Główne źródła finansowania
2.1.1 Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. 2. Rozwój sieci szerokopasmowego Internetu. 	100 mln zł	RPO, PO IŚ, PROW, JST, JST
2.1.2 Rozwój infrastruktury społecznej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudowa, modernizacja infrastruktury edukacyjnej, w tym pod kątem potrzeb osób niepełnosprawnych. 2. Rozbudowa modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej. 3. Współpraca i tworzenie warunków dla zaspokajania potrzeb w zakresie tworzenia i rozwijania miejsc opieki nad dziećmi, seniorami oraz osobami niepełnosprawnymi. 	50 mln zł	RPO, PROW, POWER, JST, środki prywatne

	4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej.		
2.1.3 Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego.	1. Wyznaczanie terenów pod budownictwo komunalne i mieszkaniowe w planach zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem danych demograficznych. 2. Wspieranie realizacji projektów budownictwa komunalnego. 3. Wspieranie innych form budownictwa.	50 mln zł	RPO, PROW, JST, środki prywatne
2.1.4 Poprawa dostępności i jakości świadczenia usług publicznych.	1. Rozwój i wdrożenie systemu e-usług dla całego obszaru Beskidu Niskiego. 2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego. 3. Wdrożenie skoordynowanych programów w zakresie profilaktyki chorób cywilizacyjnych. 4. Optymalizacja sieci przedszkoli oraz zapewnienie wystarczającej drożności systemu edukacji przedszkolnej. 5. Rozwój infrastruktury informacji przestrzennej.	100 mln zł	POIR, POIŚ, RPO, PROW, EWT, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne
2.1.5 Kształtowanie oferty usług publicznych przyjaznych rodzinie.	1. Wspieranie działań na rzecz promocji i funkcjonowania karty dużej rodziny. 2. Wzmacnianie systemu wsparcia dla rodzin m.in. poprzez integrację działań systemu pomocy społecznej w obszarze funkcjonalnym, wdrażanie dobrych praktyk, wymianę wiedzy i doświadczeń. 3. Wspieranie działań na rzecz promocji i funkcjonowania karty seniora. 4. Stworzenie programu wsparcia osób kończących edukację.	20 mln zł	RPO, PROW, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne

2.2 Cel priorytetowy: Wysoka jakość edukacji i wychowania.

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Prognoza finansowania	Główne źródła finansowania
2.2.1 Kształtowanie wysokiej jakości edukacji i wychowania.	1. Nauka przedsiębiorczości od przedszkola w tym kreowanie nowoczesnych programów kształcenia. 2. Promowanie i wspieranie zdrowego i aktywnego trybu życia. 3. Wspieranie i prowadzenie kształcenia ustawicznego. 4. Promowanie lokalnego patriotyzmu oraz budowanie tożsamości wśród mieszkańców Beskidu Niskiego. 5. Wspieranie rozwoju edukacji od przedszkola do szkół ponadgimnazjalnych. 6. Rozwój edukacji ekologicznej na wszystkich szczeblach kształcenia.	100 mln zł	POWER, PROW, EWT, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne
2.2.2 Wspieranie budowy społeczeństwa obywatelskiego.	1. Wsparcie rozwoju i integracja organizacji pozarządowych, m.in. poprzez utworzenie i działalność inkubatora NGO. 2. Rozwój mechanizmów ekonomii społecznej, w tym rozwój spółdzielni socjalnych, centrów integracji społecznych.	50 mln zł	POWER, PROW, EWT, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne

	<p>3. Wspieranie rozwoju wolontariatu m. in. poprzez jego promocję, wsparcie dobrych praktyk, działania edukacyjne.</p> <p>4. Inicjowanie działań integrujących aktywność obywatelską (np. budżet obywatelski).</p> <p>5. Wykorzystanie potencjału społecznego seniorów - centra integracji dla seniorów.</p> <p>6. Wykorzystanie potencjału młodych - utworzenie i wspieranie działalności młodzieżowych rad gmin.</p> <p>7. Promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej (w związku ze zmianami przepisów dotyczących placówek opiekuńczo – wychowawczych).</p>		
--	---	--	--

3. OBSZAR STRATEGICZNY: ROZWÓJ RYNKU PRACY I DYWERSYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W OPARCIU O INTELIGENTNE SPECJALIZACJE PODKARPACIA.

3.1 Cel priorytetowy: Rozwój rynku pracy i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Prognoza finansowania	Główne źródła finansowania
<p>3.1.1 Dostosowanie kształcenia do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy.</p>	<p>1. Dostosowania kierunków kształcenia zawodowego, do prognozowanych zmian na rynku pracy obszaru funkcjonalnego i jego otoczenia.</p> <p>3. Wsparcie i promocja nowych zawodów, rozwijających rynek pracy obszaru funkcjonalnego.</p> <p>3. Wsparcie wchodzenie na rynek pracy osób mających utrudniony do niego dostęp (np. osoby niepełnosprawne, starsze, długotrwale bezrobotne itp.).</p> <p>4. Wspieranie doradztwa zawodowego na poziomie gimnazjum.</p>	<p>200 mln zł</p>	<p>POWER, RPO, PROW, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne</p>
<p>3.1.2 Wspieranie tworzenia nowych firm i aktywizacja gospodarcza regionu.</p>	<p>1. Wsparcie tworzenia nowych firm, w tym przez dofinansowanie rozpoczęcia nowej działalności.</p> <p>2. Aktywizacja gospodarcza regionu poprzez projekty pomocowe.</p>	<p>150 mln zł</p>	<p>POIR, RPO, POWER, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne</p>

3.2 Cel priorytetowy: Integracja działań szkół, przedsiębiorstw, organizacji wsparcia biznesu i instytucji rynku pracy w obszarze funkcjonalnym, szczególnie w zakresie planowania, realizacji i monitoringu wspólnych działań.

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Prognoza finansowania	Główne źródła finansowania
1. Określenie warunków do integracji działań szkół, przedsiębiorstw, organizacji wsparcia biznesu i instytucji rynku pracy.	1. Zainicjowanie współpracy szkół, przedsiębiorstw, organizacji wsparcia biznesu i instytucji rynku pracy. 2. Określenie zasad i celów współpracy szkół, przedsiębiorstw, organizacji wsparcia biznesu i instytucji rynku pracy.	0,5 mln zł	POWER, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne
2. Planowanie, realizacja i monitoring wspólnych działań szkół, przedsiębiorstw, organizacji wsparcia biznesu i instytucji rynku pracy.	1. Planowanie, realizacja i monitoring wspólnych działań wg wspólnie określonych zasad.	0,5 mln zł	POWER, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne

3.3 Cel priorytetowy: Budowa modelu współpracy BIZNES – EDUKACJA – SAMORZĄD

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Prognoza finansowania	Główne źródła finansowania
3.3.1. Określenie warunków do budowy modelu współpracy BIZNES – EDUKACJA – SAMORZĄD.	1. Zainicjowanie współpracy pomiędzy pracodawcami reprezentującymi kluczowe branże w regionie i szkołami zawodowymi. 2. Określenie założeń finansowych funkcjonowania współpracy BIZNES – EDUKACJA – SAMORZĄD.	0,5 mln zł	POWER, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne
3.3.2. Funkcjonowanie współpracy BIZNES – EDUKACJA – SAMORZĄD.	1. Określenie warunków praktyk zawodowych i realizacja. 2. Monitoring funkcjonowania współpracy BIZNES – EDUKACJA – SAMORZĄD.	0,5 mln zł	POWER, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne

3.4 Cel priorytetowy: Dywersyfikacja działalności gospodarczej w związku z posiadanym potencjałem obszaru funkcjonalnego, kluczowymi specjalizacjami województwa podkarpackiego i małopolskiego oraz planowanymi kierunkami rozwoju kraju i Unii Europejskiej.

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Prognoza finansowania	Główne źródła finansowania
------------------	------------------	-----------------------	----------------------------

<p>3.4.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w kluczowych branżach Beskidu Niskiego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Opracowanie i wdrożenie pakietu ułatwień dla rozwoju przedsiębiorczości, w tym mechanizmów wspierających rozwój i dojrzewanie firm. Wspieranie i realizacja wspólnych projektów na rzecz rozwoju przedsiębiorczości pożądanymi branżami. Promocja i wspieranie przedsięwzięć w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. Wspieranie i rozwój współpracy w zakresie edukacji zawodowej i wyższej inżynierskiej, przy wykorzystaniu zasobów Beskidu Niskiego (szkoły, przedsiębiorcy, otoczenie biznesu). Wspieranie powiązań gospodarczych (klastry) oraz wspieranie tworzenia specjalizacji regionu w określonych branżach, dziedzinach. Wspieranie realizacji programów edukacyjnych dla różnych poziomów nauczania, związanych z przedsiębiorczością. 	<p>200 mln</p>	<p>POIR, RPO, POWER, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne</p>
<p>3.4.2 Wspieranie rozwoju konkurencyjności obszarów wiejskich.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Marketing produktu lokalnego (wsparcie procesów „wchodzenia” na rynek, produkcji oraz sprzedaży). Wsparcie tworzenia lokalnych obiegów gospodarczych wykorzystujących produkty lokalne (rolnictwo, w tym rolnictwo ekologiczne, winiarstwo, ogrodnictwo, warzywnictwo, turystyka, usługi). Zachowanie i poprawa rolniczej przestrzeni produkcyjnej. 	<p>200 mln</p>	<p>POIR, RPO, POWER, EWT, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne</p>
<p>3.4.3 Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Tworzenie warunków do wykorzystania i rozwoju energii odnawialnej. Rozpoznanie potencjału oraz promocja odnawialnych źródeł energii. 	<p>200 mln</p>	<p>POIR, RPO, POWER, EWT, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne</p>
<p>3.4.4 Budowa i promocja w oferty turystycznej w oparciu o zintegrowane produkty turystyczne oraz markę turystyczną Beskid Niski.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Identyfikacja i kreacja wspólnych produktów turystycznych. Modernizacja i rozwój infrastruktury turystycznej i agroturystycznej, w tym szlaków turystycznych, rowerowych, pieszych, samochodowych oraz wsparcie rozwoju bazy turystycznej (infrastruktura hotelowa, gastronomiczna, paraturystyczna). Wspólna promocja i informacja turystyczna oraz kulturalna (w tym: aplikacja mobilna, CIT). Działania na rzecz poprawy i zachowania jakości oraz spójności usług w sferze turystycznej, w tym: integracja i certyfikacja usług, infrastruktury turystycznej, narzędzi promocji turystycznej np. sieci CIT. 	<p>100 mln</p>	<p>POIR, RPO, POWER, EWT, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne</p>

3.5 Cel priorytetowy: Utworzenie w regionie krośnieńsko-jasielskim nowych stref inwestycyjnych, zwiększenie potencjału stref już istniejących oraz budowa wspólnego systemu pozyskiwania inwestorów dla obszaru funkcjonalnego.

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Prognoza finansowania	Główne źródła finansowania
3.5.1 Rozwój stref aktywności gospodarczej w oparciu o markę Beskid Niski.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie terenów inwestycyjnych (wspólne planowanie przestrzenne, uzbrojenie terenów). 2. Aktywna promocja gospodarcza w oparciu o markę Beskid Niski. 	100 mln	POIR, RPO, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne

Strona | 21

3.6 Cel priorytetowy: Wsparcie tworzenia innowacji w obszarze funkcjonalnym - w zakresie inwestycyjnym, organizacyjnym jak i zmiany stosunku mieszkańców obszaru do innowacyjnych rozwiązań w zakresie rynku pracy i przedsiębiorczości.

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Prognoza finansowania	Główne źródła finansowania
3.6.1 Wsparcie tworzenia innowacji.	1. Powołanie inkubatora przedsiębiorczości wspierającego wchodzenie na rynek innowacyjnych technologii, w szczególności z udziałem nowopowstałych firm.	50 mln	POIR, RPO, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne
3.6.2 Promocja innowacji.	1. Promocja rozwiązań innowacyjnych.	20 mln	POIR, RPO, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne

4. OBSZAR STRATEGICZNY: PARTNERSKIE ZARZĄDZANIE OBSZAREM FUNKCJONALNYM.

4.1 Cel priorytetowy: Budowa struktur zarządzania obszarem funkcjonalnym oraz zarządzanie poprzez markę.

Cele szczegółowe	Kierunki działań	Prognoza finansowania	Główne źródła finansowania
4.1.1 Budowa rozpoznawalnej marki Beskid Niski.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie i kreacja tożsamości marki Beskidu Niskiego (warsztaty strategiczne, program/strategia marki, logo wraz z Systemem Identyfikacji Wizualnej). 2. Wdrożenie elementów SIW na Beskidu Niskiego. 	2 mln	RPO, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne

4.1.2 Zarządzanie marką Beskid Niski.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powołanie i organizacja jednostki odpowiedzialnej za zarządzanie i wdrożenie marki. 2. Budowa samorządowej, społecznej i gospodarczej akceptacji dla działań budowy marki - integracja i współpraca instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli biznesu. 3. Strategiczne zarządzanie marką oraz projektami kluczowymi poprzez stałą współpracę samorządu, organizacji pozarządowych oraz biznesu. 4. Wspieranie oraz realizacja działań na rzecz współpracy ponadlokalnej, regionalnej oraz międzynarodowa w kwestiach kluczowych dla rozwoju obszaru funkcjonalnego. 	20 mln	RPO, środki krajowe, wojewódzkie, JST, środki prywatne
--	--	--------	--

Obszary strategiczne	Prognoza finansowania
1. OBSZAR STRATEGICZNY: INTEGRACJA ORAZ ŁAD PRZESTRZENNY NA RZECZ ZRÓWNOWAŻENEGO ROZWOJU.	420 mln zł
2. OBSZAR STRATEGICZNY: POPRAWA JAKOŚCI I DOSTĘPNOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH.	470 mln zł
3. OBSZAR STRATEGICZNY: ROZWÓJ RYNKU PRACY I DYWERSYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W OPARCIU O INTELIGENTNE SPECJALIZACJE PODKARPACIA.	1042 mln zł
4. OBSZAR STRATEGICZNY: PARTNERSKIE ZARZĄDZANIE OBSZAREM FUNKCJONALNYM.	22 mln zł
STRATEGIA ROZWOJU BESKIDU NISKIEGO	1954 mln zł

4. WDRAŻANIE STRATEGII: INSTRUMENTY WDRAŻANIA

Opracowanie i przyjęcie Strategii rozpoczyna istotny etap procesu wdrażania. Proces wdrażania Strategii zależny będzie od działań podejmowanych, a proces realizacji Strategii – od procedur gwarantujących jej realizację oraz od organizacji prac nad Strategią, czyli podziału obszarów odpowiedzialności za realizację Strategii pomiędzy struktury organizacyjne obszaru funkcjonalnego.

Zarządzanie obszarem funkcjonalnym będzie jednym z największych wyzwań polityki rozwoju regionu. Powodzenie realizacji wszystkich celów rozwojowych uzależnione będzie od stworzenia i wdrożenia efektywnego modelu zarządzania, obejmującego najważniejszych aktorów rozwoju regionalnego na poziomie lokalnym, subregionu oraz regionu.

Podejście terytorialne w perspektywie finansowej 2014 - 2020 zakłada odejście od postrzegania obszarów przez pryzmat granic administracyjnych na rzecz ich indywidualnych potencjałów, barier i wzajemnych zależności.

Strategia, powstała dzięki inicjatywie samorządów lokalnych, będzie realizowana poprzez projekty inicjowane przez te samorzady oraz partnerów społecznych i biznesowych. Pomioty sektora publicznego, prywatnego oraz pozarządowego winny czynnie i efektywnie uczestniczyć w realizacji Strategii. Model zarządzania opierać się powinien na ustalonych i uzgodnionych wspólnie ramach organizacyjnych i finansowych.

Dla powodzenia wdrożenia Strategii należy przyjąć tzw. zasadę partnerstwa, czyli współpracę poszczególnych aktorów rozwoju (instytucji samorządowych, organizacji społecznych, przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców, w tym potencjalnych beneficjentów) oraz zasadę partycypacji społecznej, czyli prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami na terenie obszaru funkcjonalnego w zakresie wdrażania Strategii rozwoju.

Obszar funkcjonalny opiera się na współpracy jednostek administracji samorządu różnych szczebli. Polskie prawo dopuszcza kilka form współpracy samorządowców, które można wykorzystać w tym celu. Jednak wybór formy prawnej – mniej lub bardziej zinstytucjonalizowany - powinien uwzględniać przede wszystkim zakres przyjętych zadań.

WDRAŻANIE STRATEGII

Inwestycje i przedsięwzięcia realizowane w ramach niniejszego dokumentu pozwolą na osiągnięcie założonych wskaźników i realizację celów strategicznych. Ich realizacja w większości będzie możliwa przy wsparciu finansowym UE. Dlatego też głównym źródłem finansowania Strategii będą Programy Operacyjne realizowane w latach 2014-2020 oraz inne środki zewnętrzne.

Podstawowymi narzędziami realizacji Strategii mogą być:

- krajowe programy operacyjne na okres programowania 2014-2020 tj. PO Inteligentny Rozwój, PO Infrastruktura i Środowisko, PO Wiedza, Edukacja, Rozwój, PO Polska Cyfrowa, PO Pomoc Techniczna, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014 – 2020,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
- inne krajowe programy rozwoju,
- strategie rozwoju poszczególnych gmin.

W konsekwencji potencjalne źródła finansowania Strategii obejmują:

- środki Unii Europejskiej – fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Instrument Łącząc Europę,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów, jak i jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów – wojewódzkich, powiatowych i gminnych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe,
- środki prywatne – np. środki pozyskane w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Prace nad realizacją Strategii powinny rozpocząć się niezwłocznie po jej uchwaleniu.

Proces realizacji Strategii będzie monitorowany i oceniany przez Zespół Zadaniowy, powołany z przedstawicieli samorządów lokalnych obszaru funkcjonalnego.

Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie Strategii wymagać będzie uwzględnienia zadań związanych z realizacją Strategii w zakresach obowiązków urzędów gmin, w tym przede wszystkim funkcji koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

Kluczową sprawą realizacji Strategii jest wyznaczenie podmiotu zarządzającego, którym może być w początkowym okresie lider projektu – Powiat Jasielski - jednostka odpowiedzialna za sporządzenie Strategii rozwoju. Docelowo rolę taką winna pełnić sformalizowana struktura współpracy JST obszaru funkcjonalnego – wg modeli opisanych w dalszej części dokumentu Strategii.

W celu sprawnego wdrażania Strategii podmiot zarządzający powołuje Zespół Koordynacyjny złożony z przedstawicieli poszczególnych jednostek administracyjnych.

Do zadań Zespołu będzie należało:

- planowanie i wymiana informacji między poszczególnymi podmiotami,
- selekcja projektów do realizacji na podstawie zdefiniowanych kryteriów,
- szczegółowe określenie zakresu projektów,
- określenie źródeł finansowania,
- opracowanie dokumentacji wykonawczej, obejmującej wykonalność prawną – administracyjną, techniczną i finansową,
- nadzór nad właściwą realizacją projektów,
- przyjmowanie sprawozdania z realizacji projektów (od kierowników projektów),
- współpraca z innymi instytucjami, spoza zespołu, w celu osiągnięcia założonych celów Strategii
- bieżący monitoring realizacji Strategii

Zespół będzie również odpowiedzialny za zachowanie zasady partycypacji społecznej, czyli za proces informacyjny mieszkańców i osoby zaangażowane we wdrażanie Strategii o postępach we wdrażaniu oraz o projektach planowanych do realizacji.

Szczególnie istotnym zadaniem Zespołu będzie określenie kluczowych projektów wdrożeniowych zgodnie z określonymi kryteriami ich wyboru wraz z wyznaczeniem podmiotu odpowiedzialnego i partnerów zaangażowani w ich realizację.

Selekcja zgłoszonych projektów oparta może zostać na następujących kryteriach:

KRYTERIA OGÓLNE (ocena spełnia/nie spełnia):

Projekt jest częściowo finansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i budżetu państwa w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007 – 2013.

Muszą zostać spełnione całkowicie, aby projekt mógł być wybrany do dalszej oceny, a następnie realizacji:

- Ponadlokalne oddziaływanie (efekty realizacji projektu powinny oddziaływać na całe otoczenie społeczno – gospodarcze obszaru funkcjonalnego i rozwiązywać poruszany problem w sposób kompleksowy).
- Partnerstwo ponadlokalne (projekt powinien być realizowany w Partnerstwie - ma jasno wskazanego lidera przedsięwzięcia, który odpowiada za jego realizację oraz posiada ustanowione zasady współpracy i podział zadań na potrzeby realizacji przedsięwzięcia będącego jego przedmiotem).
- Zintegrowany charakter i komplementarność (ocenie podlega powiązanie projektu z innymi przedsięwzięciami: planowanymi, będącymi w trakcie realizacji bądź zrealizowanymi oraz zgodność projektu z celami oraz założeniami w regionalnych i lokalnych dokumentach strategicznych)

Strona | 25

KRYTERIA MERYTORYCZNE (ocena w skali punktowej):

- Realizacja działań wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb (ocenie podlega stopień odniesienia do zdiagnozowanych problemów potrzeb rozwojowych i działań, wyodrębnionych w ramach celów Strategii).
- Realizacja projektu pochodną działań strategicznych (ocenie podlega stopień wpisania się działań projektowych w zaplanowane w poszczególnych celach Strategii działania strategiczne.)
- Wpływ na rozwój społeczno –gospodarczy obszaru funkcjonalnego (wpisanie się planowanych celów i efektów realizacji projektu w poszczególne cele strategiczne i operacyjne Strategii oraz wyodrębnione w ich ramach efekty i wskaźniki realizacji działań).

Techniczne kryteria wyboru projektów do realizacji powinny uwzględniać:

- poziom szczegółowości opracowania koncepcji projektu,
- bezpieczeństwo finansowe projektu (oszacowanie kosztów realizacji projektu wraz ze wskazaniem potencjalnych źródeł finansowania),
- zainteresowanie projektem podmiotów lokalnych, a w szczególności wskazanie lidera projektu (koordynatora), który jest gotów wziąć na siebie podstawowe obowiązki organizacyjne

Podane kryteria powinny być znane i wykorzystywane przez wszystkie podmioty partycypujące we wdrażaniu Strategii.

Opis modelu współpracy BIZNES – EDUKACJA – SAMORZĄD

Sukces kształcenia zawodowego opiera się w dużej mierze na jego wymiarze praktycznym. Aby zmaksymalizować efektywność kształcenia praktycznego należy stale aktualizować jego ofertę a co za tym idzie również możliwości pracowni kształcenia praktycznego. W szkołach zawodowych trudno jednak o wyposażenie pracowni kształcenia praktycznego w najnowszy sprzęt a zwłaszcza taki, jakim aktualnie dysponują lokalni przedsiębiorcy. Podobnie jest jeśli chodzi o podręczniki, których treści rzadko są dostosowywane do zmieniających się technologii. Nauczyciele również nie są w stanie podążać za nowościami, zwłaszcza, że wiedza, którą zdobędą we własnym zakresie nie będzie przekładała się na możliwości kształcenia przy obecnym wyposażeniu szkół. Co więcej, kształcenie

zawodowe opiera się na realizacji podstawy programowej, która nie odpowiada na aktualne zapotrzebowanie rynku pracy z tego względu, że rynek ten zmienia się dynamicznie. Przedsiębiorcy (pracodawcy), którzy w danym momencie poszukują konkretnych specjalistów już za kilka miesięcy będą poszukiwali osób o innych kwalifikacjach i umiejętnościach.

Dlatego też trudno jest jednoznacznie wskazać zawody i specjalizacje, w których szkoły zawodowe powinny kształcić młodzież. Natomiast warto zainicjować i rozwijać stałą współpracę pomiędzy pracodawcami reprezentującymi kluczowe branże w regionie i szkołami zawodowymi w celu zmodyfikowania kształcenia zawodowego tak by elastycznie reagowało na zmieniające się warunki rynku pracy. Taka współpraca jest bezwzględnie najbardziej efektywną i najbardziej potrzebną formą wsparcia procesu dydaktycznego. Na ten moment pracodawcy nie postrzegają jednak współpracy ze szkołą w kategoriach korzyści, ale raczej strat finansowych (między innymi: wyłączenie maszyn z produkcji, koszt materiałów, koszt pracownika, który szkoli w czasie pracy). Konieczne jest więc utworzenie mechanizmu, który ekonomicznie zachęci pracodawcę do współpracy i sformalizuje tę współpracę.⁵ **Celem proponowanego modelu współpracy jest więc połączenie możliwości pracodawców i szkół zawodowych przy jednoczesnym wskazaniu pracodawcom możliwości realnych korzyści wynikających ze współpracy ze szkołami zawodowymi.**

Proponowany model współpracy pomiędzy szkołą zawodową i pracodawcą obejmuje następujące działania warunkujące powodzenie przedsięwzięcia:

Współpracę należy rozpocząć od określenia **potrzeb pracodawcy**, który powinien sformułować oczekiwania wobec kształcenia zawodowego, gdyż z jego zapotrzebowania będą wynikały kolejne kroki, a przede wszystkim koszty szkolenia.

Następnym krokiem jest modyfikacja **podstawy programowej**. Szkoły nie przygotowują fachowców poszukiwanych przez pracodawców, ponieważ ich obowiązkiem jest realizacja podstawy programowej, która wytycza kierunek kształcenia. Należy więc zaprosić pracodawców do współpracy przy modyfikowaniu treści programowych, tak aby pewną ilość godzin w cyklu kształcenia poświęcić na przygotowanie fachowca dla konkretnego pracodawcy.⁶ Wtedy podstawa programowa wyznacza minimum, które musi być zrealizowane, ale przy zaangażowaniu pracodawcy szkoła tak zorganizuje kształcenie, aby wyjść na przeciw aktualnemu zapotrzebowaniu rynku pracy.⁷

Kolejnym krokiem jest określenie warunków **praktyk zawodowych**. Należy ustalić, na jakim sprzęcie (szkolnym, pracodawcy), gdzie (w szkole, u pracodawcy) i w jaki sposób (stałe, okazjonalnie) uczeń będzie odbywał zajęcia praktyczne oraz jaka część pożądaných umiejętności możliwa jest do

⁵ W badaniu CATI przedsiębiorcy zadeklarowali, że pożądane jest prawne uregulowanie ram współpracy firm ze szkołami, placówkami (49,0%), wprowadzenie gratyfikacji finansowej dla przedsiębiorców (41,3%) oraz umożliwienie przedsiębiorcom korzystania z bazy technodydaktycznej szkoły (30,8%). Rekomendowane jest też po prostu organizowanie większej ilości praktyk (32,7%), staży (13,5%) i szkoleń (10,6%). (źródło: badanie CATI z nt szkolnictwa zawodowego na terenie powiatów jasielskiego, Krosna oraz Gorlic zostało przeprowadzone na próbie 104 przedsiębiorców pochodzących z Krosna i Jasła.)

⁶ W badani CATI przedsiębiorcy zadeklarowali, że największą korzyścią wynikającą dla nich ze współpracy z szkołami zawodowymi, placówkami kształcenia ustawicznego jest możliwość wpływania na programy nauczania (42,1%) oraz promocja przedsiębiorstwa wśród potencjalnych pracowników (34,7%). (źródło: badanie CATI)

⁷ Ze 104 badanych przedsiębiorców biorących udział w badaniu CATI 36,5% nie wie jeszcze jakich pracowników z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub średnim zawodowym będą szukać w najbliższej perspektywie czasowej (5 najbliższych lat) a 34,6% nie jest w stanie stwierdzić na jakie zawody popyt będzie małał w przeciągu najbliższych 5 lat.

wykształcenia w szkole. Szkoła może też do wystawianych certyfikatów dołączyć dokładny opis umiejętności nabytych przez ucznia – uczniom i innym pracodawcom ułatwi to ulokowanie tych umiejętności na rynku pracy.

Ostatnim etapem jest **oszacowanie kosztów współpracy** i podjęcie działań mających na celu pozyskanie tych środków.

TRZY WARIANTY WSPÓŁPRACY

Poniżej zaprezentowane zostaną trzy różne propozycje/warianty realizacji współpracy, dla szkół zawodowych na przykładzie technikum.⁸ W podobny sposób można organizować współpracę szkół zawodowych z pracodawcami w innych branżach (np. hotelarskiej, gastronomicznej). Propozycje te mają na celu jedynie wskazanie kierunków przyszłej współpracy. Zostały opracowane z perspektywy szkół zawodowych i mają charakter bardzo ogólny, ponieważ ich doprecyzowanie wymaga oddzielnych, specjalnie zaprojektowanych badań obejmujących wszystkie strony tej współpracy (przedsiębiorcy – edukacja – samorząd).

PROPOZYCJA 1

Etap początkowy edukacji, klasa pierwsza i druga będzie służył wyselekcjonowaniu najzdolniejszych uczniów – z 30 osób w klasie wyselekcjonowanych zostanie 10 osób; szkoła podpisze porozumienie z pracodawcą, który jest zainteresowany kształceniem w danym zawodzie oraz kształceniem wyselekcjonowanych uczniów i utworzy klasę patronacką. Wtedy pracodawca nie ponosi kosztów kształcenia, bo bierze je na siebie szkoła, ale ze swojej strony, co jakiś, ustalony czas (np. co 2 tygodnie, co tydzień), np. w grupach dwuosobowych (do ustalenia jest czy z opiekunem szkolnym czy przy wsparciu własnego pracownika) pracodawca bierze do siebie tych uczniów i zapewnia im kształcenie praktyczne, w ramach którego między innymi: pokazuje im jakie ma maszyny, uczy je obsługiwać, zapoznaje z produkcją, pokazuje jak wygląda zarządzanie firmą itd. Po takim okresie pracodawca może np. fundować stypendium najlepszym uczniom, może też wyselekcjonować przyszłych pracowników.

PROPOZYCJA 2

Uczeń odbywa zajęcia praktyczne na parku maszynowym, który jest w placówce szkolnej, przy założeniu, że jest to park maszynowy wysokiej klasy; na tym parku maszynowym pracodawca wdraża element do obróbki; w ten sposób pracodawca nie musi wyłączać własnej maszyny z produkcji, ale przyjeżdża do ucznia, którego chce szkolić i uczeń pracując, produkując pod okiem nauczyciela i pracodawcy wdraża się w obróbkę tego elementu. Pracodawca ocenia, jakość i poprawność wykonania. W ten sposób pracodawca nie ponosi strat finansowych związanych z zatrzymaniem własnej produkcji a uczeń może w dowolnym czasie dopracowywać, poprawiać dany element. Dodatkową korzyścią jest możliwość dokończenia nauczycieli kształcenia praktycznego, którzy następnie mogą wspierać ten model nauki.⁹

PROPOZYCJA 3

⁸ Powodzenie współpracy na linii pracodawca-szkoła zależy w dużej mierze od możliwości i motywacji uczniów. Można też opracować pilotażowy program wdrożenia proponowanych rozwiązań dla zasadniczych szkół zawodowych, choć obserwuje się wyraźny spadek zainteresowania uczniów edukacją w tych placówkach.

⁹ Wg 26,0% przedsiębiorców biorących udział w badaniu CATI współpraca powinna koncentrować się wokół doskonalenia zawodowego kadry pedagogicznej szkół, placówek. (źródło: badanie CATI)

Pracodawca wpływa na kształtowanie i modyfikowanie programu nauczania; szkoła oferuje kształcenie w ramach podstawy programowej, w ramach której uczeń zdaje egzamin w kwalifikacjach w danym zawodzie. Szkoła może też zagospodarować godziny i treści poza podstawą programową w porozumieniu z pracodawcą i według jego dyspozycji. W ten sposób uczeń poszerza swoje umiejętności i wiedzę o taką, jakiej dany pracodawca od danego pracownika aktualnie wymaga.

Strona | 28

W przypadku wszystkich trzech propozycji należy wyznaczyć w szkołach **osoby odpowiedzialne za koordynację** tej współpracy.¹⁰ Mogą one rekrutować się spośród nauczycieli przedmiotów zawodowych i/lub praktycznych. Zadaniem koordynatorów będzie między innymi: obsługa praktyk od strony formalnej, prowadzenie działań ukierunkowanych na pozyskiwanie partnerów w zakresie praktyk, identyfikowanie potrzeb, oczekiwań i predyspozycji uczniów w zakresie praktycznej nauki zawodu, identyfikowanie potrzeb i oczekiwań pracodawców, cykliczne konsultacje z kluczowymi przedsiębiorcami w regionie, stałe monitorowanie potrzeb rynku pracy na podstawie danych urzędów pracy, inicjowanie i organizowanie wszelkich form komunikacji pomiędzy szkołą i pracodawcą a także samorządem, organizacja szkoleń/wykładów prowadzonych przez pracodawcę w szkołach, monitorowanie efektów tej współpracy, w tym losów absolwentów kształconych w ramach modelu współpracy. Zaleca się, aby koordynatorów odpowiednio przygotować/przeszkolić lub opracować dla nich specjalną instrukcję współpracy w ramach modelu współpracy.

Efektywnym uzupełnieniem wskazanych propozycji mogą być specjalne **bony edukacyjne**. W ramach bonu wybrana szkoła zawodowa będzie mogła zorganizować i zrealizować jedną z dwóch form praktycznej nauki zawodu. Dla każdego z powiatów (jasielskiego i krośnieńskiego) warto przyznać po 4 bony edukacyjne, które realizowane będą w formie: a) 2 wycieczek dydaktycznych, b) 2 wakacyjnych warsztatów zawodowych. Celem tych form wsparcia edukacji zawodowej jest umożliwienie wybranym uczniom zdobycia wiedzy praktycznej z wykorzystaniem najnowszych technologii i trendów, zapoznanie się z funkcjonowaniem danego przedsiębiorstwa, zdobycie nowych umiejętności praktycznych, a w przypadku wycieczek dydaktycznych do przedsiębiorstw spoza regionu, dodatkowo poznanie walorów kulturowych tego regionu; celem jest również umożliwienie pogłębienia wiedzy nauczycielom praktycznej nauki zawodu. Zaleca się, aby bony adresowano do uczniów osiągających najlepsze wyniki w nauce (kryteria do ustalenia przez szkołę np. średnia z ocen w obecnym i poprzednim roku szkolnym, oceny z przedmiotów praktycznych itd.) i były formą nagrody za ich osiągnięcia.

Zaleca się, aby w miarę możliwości bony były realizowane przez 8 różnych szkół z jasielsko-krośnieńskiego obszaru funkcjonalnego. Jedna szkoła może przedstawić propozycję jednej wycieczki dydaktycznej i/lub jednego programu wakacyjnych warsztatów zawodowych. W propozycji należy ująć:

W przypadku wycieczki dydaktycznej:

- przedsiębiorstwo, do którego będzie wycieczka, cele wycieczki, regulamin uczestnictwa w wycieczce, czas trwania wycieczki (przybliżony termin), koordynatora wycieczki, opiekunów młodzieży podczas wycieczki wraz z zakresem ich obowiązków, budżet wycieczki ze wskazaniem kosztów (m.in. nocleg, posiłki, transport, zwiedzanie obiektów kulturalnych, wynagrodzenie nauczycieli, koszt przedsiębiorcy i inne), liczbę uczniów, którzy mogą wziąć

¹⁰ Najczęściej inicjatorami współpracy są rodzice lub sami uczniowie (31,3%). Do współpracy z inicjatywy organu prowadzącego szkołę dochodzi rzadziej (28,1%). Sama szkoła, placówka rozpoczyna współpracę jeszcze rzadziej (22,9%). Rzadkością jest też, żeby to sami przedsiębiorcy podejmowali współpracę (14,6%). O jednoczesnej decyzji dwóch środowisk mówi zaś tylko 3,1% badanych. (źródło: badanie CATI)

udział w realizacji bonu edukacyjnego (zaleca się, aby była to jedna grupa licząca do 30 osób), regulamin wycieczki, harmonogram wycieczki i inne

w przypadku wakacyjnych warsztatów praktycznej nauki zawodu:

- przedsiębiorstwo, w którym realizowane będą warsztaty, cele warsztatów, regulamin uczestnictwa w warsztatach, czas trwania, przybliżone terminy, ilość godzin poświęconych na praktyczną naukę zawodu, przybliżony harmonogram zajęć, koordynatorzy warsztatów oraz zakres ich obowiązków, budżet (należy również wziąć pod uwagę koszt, jaki poniosą uczniowie w związku z dotarciem na praktyki), liczbę uczestników (zaleca się, aby były to 2 grupy po 10 osób każda), regulamin warsztatów; podczas planowania warsztatów należy pamiętać, że powinny one być realizowane w czasie wakacyjnym, aby nie kolidowały z obowiązkami w roku szkolnym;

Strona | 29

Szkoły wezmą udział w specjalnym konkursie na bon edukacyjny, współfinansowany ze środków unijnych. Komisja konkursowa składająca się z przedstawicieli szkół zawodowych, przedsiębiorców oraz przedstawicieli samorządu, na podstawie specjalnie dobranych kryteriów, wyłoni 8 szkół, którym zostaną przyznane bony edukacyjne na realizację wycieczki dydaktycznej/ wakacyjnych warsztatów praktycznej nauki zawodu.

Realizacja wskazanych elementów może odpowiadać na zapotrzebowanie rynku pracy. Przy dobrze funkcjonującym modelu współpracy uczniów kończąc szkołę, zdając maturę i egzamin kwalifikacyjny, wchodząc na rynek pracy ma umiejętności, których dany pracodawca wymaga, jest zapoznany z przedsiębiorstwem, pracodawca nie musi go już doszkalać i wdrażać.

Należy wyraźnie podkreślić, że w każdej z proponowanych propozycji środki finansowe są warunkiem efektywnego kształcenia praktycznego, z zastrzeżeniem, że powinny to być środki „twarde”. W zależności od wybranej propozycji środki te mogą zamortyzować koszty szkolenia u pracodawcy (najbardziej kosztowne), mogą pomóc doposażyć szkołę czy placówkę w sprzęt, który jest wymagany przez pracodawcę do skutecznego szkolenia (jeśli szkoła nie dysponuje choćby zbliżonym sprzętem uczniowie nawet po odbyciu praktyk u pracodawcy nie będą w stanie kontynuować nauki praktycznej ani zastosować zdobytych umiejętności w szkole). Środki finansowe mogą też zapewnić dodatkowe kształcenie w szkole w przypadku, kiedy jego treści mają wykraczać poza podstawę programową.

W proponowanym modelu współpracy działania po stronie samorządu koncentrują się na działaniach informacyjnych i działaniach wspierających organy prowadzące. Należy też podjąć działania mające na celu wsparcie młodzieży zamieszkującej w miejscowościach znacznie oddalonych od szkół zawodowych kształcących w preferowanych przez nią zawodach. Spora część młodzieży z odległych miejscowości kieruje się w pierwszej kolejności względami praktycznymi (koszt dojazdu, koszt mieszkania) a nie zainteresowaniami i predyspozycjami do wykonywania wybranego zawodu, co często ma odzwierciedlenie w osiągnięciach edukacyjnych takich uczniów. Działania takie mogą również wspierać jednostki samorządu terytorialnego, na przykład w formie specjalnych stypendiów.

Z proponowanym modelem współpracy wiąże się szereg korzyści, ale i zagrożeń. Do najważniejszych **korzyści** należą:

Korzyści dla pracodawcy:

- włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego,

- możliwość wpływania na program nauczania dla zawodu,¹¹
- usprawnienie komunikacji pomiędzy szkołą a pracodawcą,
- szkoła przygotowuje ucznia do podjęcia praktyk u pracodawcy zgodnie z wytycznymi pracodawcy,
- stały kontakt ze szkołami i monitorowanie kształcenia konkretnych pracowników,
- szkolenie szersze niż w pojedynczych umiejętnościach – szkolenie na określone stanowisko pracy,
- wskazanie rodzaju wsparcia finansowego dla pracodawcy oraz obszarów, których będzie ono dotyczyć,
- wprowadzenie jak największej ilości szkoleń certyfikujących oraz jasnego opisu umiejętności, nabytych przez ucznia co ma dostarczyć pracodawcy jak najwięcej informacji o przyszłym pracowniku,
- uwzględnianie potrzeb i oczekiwań lokalnych przedsiębiorców w kształceniu teoretycznym,
- realna perspektywa zatrudnienia dobrze przygotowanego pracownika,
- rolę opiekunów praktyk zawodowych przejmują nauczyciele zawodu,
- koordynacja współpracy leży po stronie szkoły.

Korzyści dla szkoły:

- doposażenie w nowoczesny sprzęt/sprzęt niezbędny do przeprowadzania egzaminów kwalifikacyjnych,
- podniesienie poziomu kształcenia; aktualizowanie nauczanych treści teoretycznych o wiedzę z zakresu najnowszych technologii, które stosują lokalni przedsiębiorcy; opracowanie własnych pomocy dydaktycznych np. w formie skryptów,
- możliwość wymiany wiedzy branżowej,
- możliwość podejmowania wspólnych projektów pomiędzy wiodącymi lokalnymi przedsiębiorcami i szkołami zawodowymi.

Korzyści dla ucznia:

- zdobycie umiejętności praktycznych i wiedzy na temat najnowszych technologii w firmach, które pracują na nowoczesnym sprzęcie,
- odbycie praktyk u ewentualnego przyszłego pracodawcy,
- zmiana podejścia do kształcenia zawodowego; wypracowanie potrzeby ciągłego doksztalcania się.

Najważniejsze **zagrożenia** związane z proponowanym modelem współpracy to:

- brak możliwości precyzyjnego dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, ponieważ rynek ten nieustannie się zmienia,
- brak możliwości wyposażenia szkoły w sprzęt odpowiadający warunkom pracodawcy,
- brak mechanizmu, który ekonomicznie zachęci pracodawcę do współpracy ze szkołami zawodowymi i wynikający z tego: brak możliwości skorzystania przez pracodawcę ze środków finansowych, w stopniu pozwalającym przynajmniej na uniknięcie strat własnych pracodawcy wynikających ze współpracy ze szkołą zawodową,

¹¹ Główną korzyścią, wg przedsiębiorców, ze współpracy ze szkołami, jest możliwość wpływania na programy nauczania (42,1%), przy czym żaden z badanych przedsiębiorców nie współpracuje przy tworzeniu programów nauczania dla zawodu. (źródło: badane CATI)

- brak perspektywy wyraźnych korzyści wynikających dla pracodawcy z podjęcia współpracy ze szkołą zawodową,
- postrzeganie przez pracodawcę współpracy ze szkołami zawodowymi w kategoriach strat finansowych,
- nauczyciel nadzorujący praktyki zawodowe, nawet jeśli zdobędzie wiedzę praktyczną od pracodawcy, nie będzie w stanie tej wiedzy przekazać uczniom, bo szkoła nie dysponuje identycznym/zbliżonym jak pracodawca sprzętem,
- szkoła, zobligowana podstawą programową, kształci szerzej i nie zawsze są to umiejętności, których potrzebuje pracodawca,
- szkolenie praktyczne trudno będzie zaadresować precyzyjnie do konkretnej czynności i konkretnego stanowiska.

Należy jeszcze raz podkreślić, że proponowany model/warianty współpracy przedstawia jedynie zarys koncepcji współpracy pomiędzy edukacją a biznesem reprezentowanym przez lokalnych przedsiębiorców-pracodawców. Model wytycza główne kierunki i możliwości podjęcia wspólnych działań jednak wymaga doprecyzowania wielu istotnych, wspomnianych tu kwestii takich jak m. in.: finansowe, prawne, organizacyjne. Jednak aby odnieść się do nich należy najpierw przeprowadzić badanie wśród przedsiębiorców z jasielsko-krośnieńskiego obszaru funkcjonalnego i rozpoznać ich potrzeby, oczekiwania i możliwości podjęcia takiej współpracy; podobnie należy objąć badaniem placówki kształcenia zawodowego z jasielsko-krośnieńskiego obszaru funkcjonalnego. W obliczu wyników takiego badania można skonstruować model współpracy, który szczegółowo odniesie się do wszystkich istotnych kwestii.

Propozycje tematyki projektów pomocowych realizowanych w zakresie aktywizacji gospodarczej regionu.

Tematyka projektów:

1. „Infrastruktura badawcza na rzecz rozwoju branży lotniczej na krośnieńsko-jasielskim obszarze funkcjonalnym”
Program pomocowy: Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020, Priorytet IV: Zwiększenie Potencjału Naukowo-Badawczego, działania 4.2: Rozwój Nowoczesnej Infrastruktury Badawczej Sektora Nauki.
2. „Infrastruktura badawcza na rzecz rozwoju branży OZE na krośnieńsko-jasielskim obszarze funkcjonalnym”
Program pomocowy: Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020, Priorytet IV: Zwiększenie Potencjału Naukowo-Badawczego, działania 4.2: Rozwój Nowoczesnej Infrastruktury Badawczej Sektora Nauki.
3. „Wzmocnienie powiązań międzynarodowych jednostek samorządu terytorialnego krośnieńsko-jasielskiego obszaru funkcjonalnego”
Program pomocowy: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś Priorytetowa IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, Działania 4.2 Programy mobilności ponadnarodowej.

4. „Innowacyjna platforma ułatwiająca przejście z etapu edukacji na rynek pracy w krośnieńsko-jasielskim obszarze funkcjonalnym”
Program pomocowy: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś Priorytetowa IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, Działania 4.1 Innowacje społeczne
5. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy na krośnieńsko-jasielskim obszarze funkcjonalnym”
Program pomocowy: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój. Działania 1.2 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty konkursowe, Poddziałanie 1.2.2 Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych
6. „Innowacyjne instalacje dla przemysłu lotniczego”
Program pomocowy: Programu Operacyjny Inteligentny Rozwój. Działanie 1.1 Projekty B+R przedsiębiorstw, Poddziałanie 1.1.2 Prace B+R związane z wytworzeniem instalacji pilotażowej/demonstracyjnej
7. „Współpraca przedsiębiorstw funkcjonujących w SSE krośnieńsko-jasielskiego obszaru funkcjonalnego ze szkołami zawodowymi na rzecz dostosowania szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy”
Program pomocowy: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój. Działanie 2.15. Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki
8. „Przedsiębiorstwa z krośnieńsko-jasielskiego obszaru funkcjonalnego stawiają na innowacje”
Program pomocowy: Programu Operacyjny Inteligentny Rozwój. Działanie 1.1 Projekty B+R przedsiębiorstw, Poddziałanie 1.1.1 Badania przemysłowe i prace rozwojowe realizowane przez przedsiębiorstwa
9. „Krośnieńsko-jasielski obszar funkcjonalny liderem w dostępności e-usług publicznych”
Program Pomocowy: Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Działanie 2.1 Wysoka dostępność i jakość e-usług publicznych.

Wytyczne dla innych dokumentów strategicznych i planistycznych oraz programów w zakresie dot. rozwoju gospodarczego.¹²

Biorąc pod uwagę fakt, że w niniejszym dokumencie zaleca się położenie nacisku na rozwój takich branż, jak m.in:

- rozwój branży turystycznej, w tym agroturystyki, poprzez rozbudowę bazy turystycznej i okołoturystycznej, stworzenie wspólnych produktów turystycznych i prowadzenie wspólnej promocji turystycznej obszaru funkcjonalnego (przykładowe działalności gospodarcze: rozproszony hotel, sprzedawca spakietyzowanych ofert turystycznych regionu, klaster turystyczny)

¹² Uwaga: Szczegółowa prezentacja wytycznych dla innych dokumentów strategicznych i planistycznych oraz programów w zakresie dot. rozwoju gospodarczego znajduje się w załączniku nr 3.

- rozwój branż związanych z rolnictwem i ogrodnictwem (w tym ekologicznym) w oparciu o posiadane dobrej jakości gleby (przykładowa działalność: sprzedawca produktów lokalnych, w tym tzw. ekologicznych paczek, produktów regionalnych i tradycyjnych)
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, w oparciu o posiadaną bazę surowcową, tj. owoce, warzywa uprawiane na dobrej jakości glebach przy niskim udziale środków chemicznych (przykładowe typy działalności: produkcja i przetwórstwo żywności najwyższej jakości biologicznej i zdrowotnej)
- intensywny rozwój gałęzi gospodarczej *silver economy* – usługi opiekuńczo-medyczne dla osób starszych (przykładowe rozwiązania: wiejskie domy pobytowe dla osób starszych, klaster usług senioralnych, eZdrowie – monitorowanie funkcji życiowych osób starszych, domy seniora)
- rozwój branż nowoczesnych technologii, w tym eko-technologie: odnawialne źródła energii (turbiny wiatrowe, turbiny wodne, solary, panele słoneczne, kotły na biomasę, geotermia itd.); energooszczędne budownictwo (domy pasywne, zero energetyczne i plus energetyczne itd.), inteligentne budynki. Ponadto warto rozwijać branże związane z niskoemisyjnymi technologiami energetycznymi obejmującymi rozwój i wdrażanie technologii zwiększających efektywność procesów wytwarzania energii oraz redukujących ich negatywny wpływ na środowisko naturalne
- rozwój branży ICT, w szczególności produkcję i wykorzystanie urządzeń telekomunikacyjnych i informatycznych oraz usługi im towarzyszące.

Warto zaktualizować zapisy strategii poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w obszarach dotyczących gospodarki o treści mówiące o pobudzaniu rozwoju tych branż spośród wyżej wymienionych, które na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego mają szansę.

Ponadto warto większą uwagę zwrócić na spójność kierunków rozwoju obieranych w strategiach poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego krośnieńsko-jasielskiego obszaru funkcjonalnego z kierunkami rozwoju UE zawartymi w Strategii Europa 2020 (chodzi przede wszystkim o zwrócenie uwagi na dążenie do rozwoju inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu). Zapewnienie takiej spójności ułatwi pozyskiwanie funduszy unijnych.

5. MONITORING

Skuteczność realizacji Strategii i jej celów zapewnić będzie sprawny system oceny skuteczności realizacji Strategii, obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

MONITORING

Monitoring procesu wdrażania Strategii i jej efektów jest odpowiedzialnym i ważnym zadaniem, warunkującym skuteczne zarządzanie procesem wdrażania Strategii.

Proces realizacji Strategii będzie monitorowany i oceniany przez Zespół Zadaniowy ds. Realizacji Strategii.

Zespół zadaniowy powinien być utworzony na bazie struktur zarządzania obszarem funkcjonalnym. Skład zespołu powinien być ustalony w sposób uzgodniony pomiędzy partnerami, którzy tworzą obszar funkcjonalny. Za merytoryczne przygotowanie procesu monitoringu powinien odpowiadać pracownik/osoba oddelegowana do tego zadania. Może to być pracownik nowych struktur, jak też osoba oddelegowana przez Lidera Projektu (w fazie początkowej). Monitoring poszczególnych projektów realizowanych w ramach strategii prowadzony być powinien przez osoby odpowiedzialne za zarządzanie tymi projektami. Pracownik odpowiedzialny za monitoring powinien czuwać nad systematycznym gromadzeniem danych z poszczególnych projektów. Dane zebrane syntetycznie, powinny być prezentowane regularnie Zespołowi Zadaniowemu ds. Realizacji Strategii.

Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji Strategii są:

- cele i priorytety wytyczone w Strategii,
- programy operacyjne (realizujące cele Strategii).

Proces monitorowania polegał będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych programów oraz celów wytyczonych w Strategii. Zaleca się, aby monitoring prowadzony był jednocześnie na kilku płaszczyznach. Powinien dostarczać informacji na temat postępów w osiąganiu przyjętych celów i działań strategicznych oraz umożliwić kwantyfikację efektów zrealizowanych projektów (zarówno efektów ekonomicznych jak i społecznych).

Monitoring Strategii będzie odbywał się w dwóch etapach:

- Roczne sprawozdania z realizacji celów i priorytetów działań, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów, ewentualnych efektów końcowych tych projektów.
- Analiza wskaźnikowa, służąca odpowiedzi na pytanie o zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi dla wszystkich gmin obszaru funkcjonalnego wg wskaźników zaproponowanych dla poszczególnych celów strategicznych, uszczegóławianych w konkretnych programach.

EWALUACJA

W szerokim aspekcie ewaluacja dotyczy realizacji Strategii oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązuje realne problemy obszaru funkcjonalnego i jego społeczności.

W wąskim aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji poszczególnych elementów Strategii, przy czym kryteriami oceny zapisów są:

- wskaźniki realizacji celów i zadań strategii,
- rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych w strategii),
- realizacja wizji rozwoju (wg przyjętych składników wizji).

Ewaluacja działań wynikających ze Strategii będzie się opierać na trzech rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań - czy i w jaki sposób Strategia wpłynie na grupy docelowe, przyczyni się do poprawy sytuacji na terenie gmin obszaru funkcjonalnego,
- ocena w trakcie realizacji działań - odpowiada na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania zmierzają w dobrym kierunku,

- ocena po realizacji działań - ocena długoterminowego wpływu Strategii na grupy docelowe, czy efekty wynikłe z zastosowania strategii są trwałe.

WSKAŹNIKI REZULTATU

1. OBSZAR STRATEGICZNY: INTEGRACJA ORAZ ŁAD PRZESTRZENNY.

Wskaźnik	Dane wyjściowe zebrane na etapie tworzenia strategii
Czas dojazdu z poszczególnych miejscowości do Rzeszowa oraz wybranych miast Polski (np. google.maps/targeo).	Krosno – 59 min (bez korków) / 1 godz. 12 min (z korkami) Jasło – 1 godz. 7 min (bez korków) / 1 godz. 21 min (z korkami) Dane google.maps
Liczba bezpośrednich połączeń kolejowych z Rzeszowem oraz wybranymi miastami Polski (dane przewoźników).	Krosno – 1 Jasło – 3
Czas dojazdu koleją z Krosna/Jasła do Rzeszowa (dane przewoźników).	Krosno – 1 godz. 55 min (TLK) Jasło – 1 godz. 12 min (TLK)
Liczba przewożonych pasażerów przez komunikację publiczną (dane przewoźników).	-
Długość ścieżek rowerowych (dane JST).	Powiat jasielski – 0,0 km Powiat krośnieński – 0,0 km Miasto Krosno – 13,6 km Dane GUS 2013
Długość wybudowanych i zmodernizowanych dróg (dane JST, zarządów dróg).	-
Rentowność zakładów komunikacji publicznej (dane finansowe przewoźników).	-
Średni wiek taboru komunikacji publicznej (dane przewoźników).	-
Wartości zanieczyszczeń pyłowych i gazowych powietrza (WIOŚ).	Pyłowe – 5 ton/rok (dane dla M. Krosna) Gazowe – 0 ton/rok (dane dla M. Krosna) Dane GUS 2013
Powierzchnia wysypisk niezrekultywowanych (dane JST).	-
% powierzchni objęty MPZP (dane JST).	Powiat jasielski – 18,4% Powiat krośnieński – 48,6% Miasto Krosno – 49,8% Dane GUS 2013
Liczba i wartość projektów rewitalizacji (dane JST).	-
% wykonania zamierzeń Planów Rewitalizacji (dane JST).	-
Szacunkowa wartość szkód wywołanych przez zjawiska pogodowe (dane JST, Izba Rolnicza).	-
Pojemność obiektów retencji wodnej (dane JST, RZGW).	-

2. OBSZAR STRATEGICZNY: POPRAWA JAKOŚCI I DOSTĘPNOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH.

Wskaźnik	Dane wyjściowe zebrane na etapie tworzenia strategii
Odsetek osób objętych systemem kanalizacji (GUS).	Powiat jasielski – 55,5% Powiat krośnieński – 59,2%

	Miasto Krosno – 89,7% Dane GUS 2013
Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat.	Powiat jasielski – 59,2% Powiat krośnieński – 61,8% Miasto Krosno – 81,5% Dane GUS 2013
Dostępność szerokopasmowego Internetu (dane JST, dane operatorów).	-
Liczba e-usług w administracji publicznej (dane JST).	-
Powierzchnia mieszkań przypadająca na 1 mieszkańca (GUS).	Powiat jasielski – 80,3 m ² Powiat krośnieński – 90,1 m ² Miasto Krosno – 70,9 m ² Dane GUS 2013
Liczba mieszkań oddanych do użytku (GUS).	Powiat jasielski – 162 Powiat krośnieński – 274 Miasto Krosno – 201 Dane GUS 2014
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców (GUS).	Powiat jasielski – -0,1 Powiat krośnieński – 1,0 Miasto Krosno – -0,1 Dane GUS 2014
Saldo migracji na 1000 mieszkańców (GUS).	Powiat jasielski – -2,5 Powiat krośnieński – -0,3 Miasto Krosno – -3,6 Dane GUS 2013
Średnia długość trwania życia (GUS).	Kobiety – 82,6 lat Mężczyźni – 74,6 lat Dane GUS 2013 (dla podregionu)
% ludności w wieku przedprodukcyjnym (GUS).	Powiat jasielski – 18,3% Powiat krośnieński – 19,8% Miasto Krosno – 16,8% Dane GUS 2014
Liczba wypadków drogowych i ofiar (GUS).	Powiat jasielski – 76 (3) Powiat krośnieński – 58 (7) Miasto Krosno – 24 (1) Dane GUS 2013
Zdawalność egzaminów maturalnych (GUS). ¹³	Licea: Powiat jasielski – 92,8% Powiat krośnieński – 88,5% Miasto Krosno – 91,9% Szkoły zawodowe: Powiat jasielski – 80,7% Powiat krośnieński – 74,7% Miasto Krosno – 82,8% Dane GUS 2013
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców (GUS).	Powiat jasielski – 32 Powiat krośnieński – 32 Miasto Krosno – 48 Dane GUS 2014
Liczba projektów zrealizowanych we współpracy pomiędzy administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi (dane poszczególnych JST).	-

¹³ Wskaźnik liczony jako udział absolwentów otrzymujących świadectwo dojrzałości do liczby absolwentów przystępujących do egzaminu. Dane z SIO, łącznie ze szkołami specjalnymi i szkołami dla dorosłych.

3. OBSZAR STRATEGICZNY: ROZWÓJ RYNKU PRACY I DYWERSYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ.

Wskaźnik	Dane wyjściowe zebrane na etapie tworzenia strategii
Dochody własne gmin (GUS).	Powiat jasielski – 1295,03 zł Powiat krośnieński – 1147,03 zł Miasto Krosno – 2449,63 zł Dane GUS 2014
Pracujący na 1000 mieszkańców (GUS).	Powiat jasielski – 176 Powiat krośnieński – 103 Miasto Krosno – 513 Dane GUS 2014
Liczba lokacji nowych firm na obszarach aktywności gospodarczej (dane JST).	-
Liczba patentów zgłoszonych przez firmy z obszaru Beskidu Niskiego (dane Inkubatorów Przedsiębiorczości i firm otoczenia biznesu).	-
Średnie wynagrodzenia brutto (GUS).	Powiat jasielski – 3038,82 zł Powiat krośnieński – 2887,05 zł Miasto Krosno – 2980,59 zł Dane GUS 2013
Średnia wielkość gospodarstwa rolnego na obszarze funkcjonalnym (ODR).	-
Liczba grup producenckich (Izba Rolnicza).	-
Liczba zarejestrowanych produktów lokalnych, regionalnych (ODR).	-
Liczba i wartość projektów związanych z energetyką odnawialnej, w tym moc powstałych instalacji (dane JST, dane inwestorów).	-
Wskaźnik zatrudnienia w poszczególnych grupach wiekowych (PUP).	-
Stopa bezrobocia rejestrowanego (GUS).	Powiat jasielski – 15,9% Powiat krośnieński – 16,3% Miasto Krosno – 6,7% Dane GUS 2014
Liczba przeszkolonych bezrobotnych w przeliczeniu na liczbę bezrobotnych (PUP).	-
Liczba osób prowadząca działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (GUS).	Powiat jasielski – 53 Powiat krośnieński – 54 Miasto Krosno – 85 Dane GUS 2014
Noclegi udzielone na 1000 mieszkańców (GUS).	Powiat jasielski – 326,70 Powiat krośnieński – 4422,01 Miasto Krosno – 848,60 Dane GUS 2014
Liczba produktów turystycznych obejmujących obszar Beskidu Niskiego (dane operatorów turystycznych, LGD, JST).	-
Liczba osób uczestniczących w imprezach kulturalnych (GUS).	Powiat jasielski – 35900 Powiat krośnieński – 4100 Miasto Krosno – 67860 Dane GUS 2014

4. OBSZAR STRATEGICZNY: PARTNERSKIE ZARZĄDZANIE OBSZAREM FUNKCJONALNYM.

Wskaźnik	Dane wyjściowe zebrane na etapie tworzenia strategii
Liczba podmiotów, które podpisały porozumienie o współpracy w ramach Partnerstwa Beskidu Niskiego (dane własne).	-
Liczba wspólnych/partnerskich projektów zrealizowanych na obszarze Beskidu Niskiego w oparciu o formułę Partnerstwa (dane własne).	-
Wielkość pozyskanych zewnętrznych środków finansowych przez Partnerstwo Beskidu Niskiego(dane własne/JST).	-

Strona | 38

6. WYTYCZNE WDROŻENIOWE DLA REALIZACJI STRATEGII.

W celu realizacji spójnej i partnerskiej polityki rozwoju Beskidu Niskiego warto rozważyć następujące warianty zarządzania:

STOWARZYSZENIE JST BESKID NISKI

W świetle art. 84 ustawy o samorządzie gminnym gminy mogą tworzyć stowarzyszenia w dwóch celach: wspierania idei samorządu terytorialnego oraz obrony wspólnych interesów.

Stowarzyszenia nie mogą powstawać w celu wspólnego wykonywania zadań publicznych, gdyż temu służą związki i porozumienia międzygminne. Dla wspierania idei samorządu terytorialnego oraz dla obrony wspólnych interesów właściwa jest forma stowarzyszenia gmin, a nie związków międzygminnych.

Cele Stowarzyszenia JST:

1. Przyjęcie i realizacja wspólnej dla obszaru funkcjonalnego Strategii.
2. Pozyskiwanie środków zewnętrznych, tj. funduszy krajowych i zagranicznych, w tym funduszy Unii Europejskiej, na realizację wspólnych zadań.
3. Współdziałanie w celu efektywnego wykorzystania środków finansowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa na lata 2014-2020.
4. Inicjowanie i wspomaganie współpracy między członkami Stowarzyszenia w zakresie przygotowania oraz realizacji wspólnych projektów i przedsięwzięć.
5. Koordynacja działań związanych z realizacją wspólnych przedsięwzięć rozwojowych.

Członkiem Stowarzyszenia może być każda JST położona na obszarze funkcjonalnym, zarówno gminy, jak i powiaty.

Źródłami majątku stowarzyszenia są:

- składki członkowskie,
- środki pochodzące z dotacji,
- inne przewidziane prawem źródła.

Składki członkowskie ustala się w wysokości proporcjonalnej do liczby mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego – członka Stowarzyszenia, według danych GUS, na koniec roku poprzedniego.

Struktura Organizacyjna Stowarzyszenia

- Walne Zebranie Członków,
- Zarząd,
- Komisja Rewizyjna.

Walne Zebranie Członków

Walne Zebranie Członków jest najwyższą władzą Stowarzyszenia. Każdemu członkowi Stowarzyszenia, bez względu na liczbę przedstawicieli przysługuje na Walnym Zebraniu Członków jeden głos. WZC odbywa się przynajmniej dwa razy w roku, a zwołuje je z własnej inicjatywy Zarząd, Prezes Zarządu lub Wiceprezes Zarządu. W posiedzeniu WZC uczestniczą przedstawiciele członków, członkowie Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz inne zaproszone przez władze Stowarzyszenia osoby. Szczegółowy tryb zwoływania i odbywania posiedzeń ustala regulamin.

Do kompetencji Walnego Zebrania Członków należą m. innymi:

- podejmowanie uchwał określających kierunki działania Stowarzyszenia,
- dokonywanie wyboru Prezesa Zarządu,
- dokonywanie wyboru przewodniczącego Walnego Zebrania Członków i jego zastępcy, pozostałych członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej,
- rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu,
- uchwalanie wysokości, sposobu oraz terminu wnoszenia przez członków Stowarzyszenia składek rocznych oraz składek dodatkowych,
- uchwalanie rocznego budżetu Stowarzyszenia,
- ustalanie zasad gospodarowania mieniem Stowarzyszenia,
- ustalanie wysokości sumy, do której Zarząd może w imieniu Stowarzyszenia samodzielnie zaciągać zobowiązania.

MODEL SPÓŁKI KOMUNALNEJ REALIZUJĄCEJ CELE MARKETINGU REGIONU¹⁴

Głównymi udziałowcami takiej spółki są zarówno powiaty, jak też gminy, ale również przedsiębiorcy, np. banki spółdzielcze oraz organizacje pozarządowe, działające na rzecz rozwoju danego obszaru (np. Lokalne Grupy Działania, czy też związki turystyczne). Ponadto spółki wykorzystują modele partnerstw publiczno-prywatnych do realizacji konkretnych polityk rozwoju.

Jednym z głównych wyzwań „zarządzania regionem” i działalności spółki jest organizowanie wspólnego marketingu regionu, zarówno gospodarczego, jak też turystycznego. Działalność spółki, jako organizacji dachowej dla wszystkich działań realizowanych w danym obszarze funkcjonalnym,

¹⁴ Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością może utworzyć każda jednostka samorządu terytorialnego bez względu na jej szczebel. Przedmiot działalności komunalnej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może dotyczyć sfery użyteczności publicznej oraz wykraczać poza tę sferę (nie dotyczy to spółek z o.o. tworzonych przez powiaty – które na chwilę obecną mogą prowadzić działalność jedynie w sferze użyteczności publicznej). W takim przypadku warto rozważyć powołanie Stowarzyszenia celowego z udziałem powiatu w formie członka zwykłego lub wspierającego, które może powołać spółkę. Wymaga to jednak ekspertyzy prawnej.

umożliwia realizację marketingu „z jednej ręki”, tj. działań uzgodnionym oddolnie i realizowanych pod kątem strategicznych wyzwań obszaru funkcjonalnego.

Przykładowa struktura spółki może wyglądać następująco:

1. Prezes.
2. Zarządzanie finansami.
3. PR i promocja – komunikacja wewnątrz obszaru oraz poza.
4. Marketing gospodarczy i marketing miejsc – ukierunkowanie przede wszystkim na sprzedaż oferty gospodarczej regionu, np. poprzez organizację wyjazdu przedsiębiorców na targi, wystawy oraz sprzedaż oferty inwestycyjnej obszaru funkcjonalnego, tworzenie wizerunku gospodarczego.
5. Zarządzanie regionalne – wdrażanie i koordynacja kluczowych dla całego obszaru projektów, w tym realizacja ważnych projektów dla całego obszaru.
6. Marketing turystyczny – realizacja promocji turystycznej, wdrażanie i wprowadzenie na rynek produktów turystycznych, targi i prezentacje regionalne, komunikacja marki turystycznej, praca z mediami.

Finansowanie spółki opiera się na wkładach komunalnych, sponsoringu, przychodach ze sprzedaży usług, środkach unijnych i krajowych (dotacji do projektów).

Podstawą działania jest strategia, która określa precyzyjnie wizerunek obszaru funkcjonalnego. Przy zarządzaniu obszarem funkcjonalnym wykorzystywane są narzędzia marketingu regionu.

Cała komunikacja spółki nastawiona jest na przekazywanie grupom docelowym pozytywnego wizerunku obszaru i pozycjonowanie spółki, jako centralnego partnera do kontaktu.

Na obecnym etapie współpracy możliwe jest także realizowanie Strategii poprzez istniejące porozumienie JST obszaru funkcjonalnego.

Do realizacji Strategii powinien zostać powołany Zespół Koordynujący – złożony z przedstawicieli JST (właściwych komórek organizacyjnych), liderów lokalnych, organizacji pozarządowych, działających w sferze turystyki, sportu, rekreacji i kultury oraz przedsiębiorców).

Innym rozwiązaniem może być powołanie Zespołu z inicjatywy wybranego lidera (np. Starostwa Powiatowego) bez tworzenia sformalizowanej struktury współpracy. Lider wtedy pełni funkcję także Przewodniczącego Zespołu.

Do zadań Zespołu należeć będzie:

- inicjowanie i organizowanie współpracy partnerów (JST, przedsiębiorców, samorządów, instytucji i podmiotów z obszaru turystyki, organizacji pozarządowych, szkół i uczelni wyższych,
- pozyskiwanie środków finansowych na realizację Strategii,
- promowanie Strategii,
- monitorowanie postępów we wdrażaniu zapisów Strategii,
- inicjowanie i organizowanie aktualizacji Strategii,
- koordynacja prac w ramach wyodrębnionych celów strategicznych i operacyjnych.

w szczególności:

- konkretyzacja celów operacyjnych wynikających ze Strategii (w formule zadań i programów oraz wskaźników oceny ich realizacji), odpowiednie rozplanowanie zadań w czasie, podział zadań pomiędzy właściwe podmioty realizacyjne,

- zarządzanie projektami wynikającymi ze Strategii,
- nawiązywanie kontaktów i współpraca z partnerami w zakresie realizacji zadań,
- bieżące konsultowanie z władzami gmin działań wynikających ze Strategii,
- bieżące kontakty z przedstawicielami branży turystycznej,
- kontakty z wszystkimi interesariuszami rynku turystycznego,
- promocja i informacja,
- bieżący monitoring realizacji wdrażania Strategii,
- odpowiedzialność za pozyskanie środków zewnętrznych z funduszy UE oraz innych dostępnych, źródeł finansowania.

7. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA STRATEGII NA ŚRODOWISKO

Projektowany dokument został poddany, zgodnie z Ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2008 Nr 199 poz. 1227), procedurze zapytania o konieczność i zakres opracowywania prognozy oddziaływania na środowisko.

8. ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK NR 3 WYTYCZNE DLA INNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH ORAZ PROGRAMÓW W ZAKRESIE DOT. ROZWOJU GOSPODARCZEGO

„Strategia Beskidu Niskiego z elementami rozwoju rynku pracy oraz dywersyfikacji aktywności gospodarczej dla funkcjonalnego obszaru krośnieńsko-jasielskiego.”

OPRACOWANA PRZEZ:

INSTYTUT BADAWCZY IPC SPÓŁKA Z O.O. – lider konsorcjum

EU-CONSULT SPÓŁKA Z O.O. – partner konsorcjum

Zespół w składzie:

DR MAŁGORZATA DZIEKOŃSKA

DR MARCIN HABERLA

DR PRZEMYSŁAW WOŁCZEK

KATARZYNA Blicharska

SŁAWOMIR CIEŚLA

KAMIL DRELICHOWSKI

ANNA GABORY

KRZYSZTOF GUTTA

MAREK KARŁOWSKI

ARTUR KOTLIŃSKI

ADAM PALUCH

ŻANETA ROSIAK

JAROSŁAW SAWICKI

BOŻENA TYLIKOWSKA